Ватан севмак иймондандур!

ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ

Газетага 1918 йил 21 июнда «Иштирокиюн» номи билан асос солинган

Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг газети ●

1993 йил 6 январь, чоршанба

Нархи: 5 сўм

№ 4 (21.358).

ЙИЛИНГ БОШЛАНСА РАВШАН— ДИЛИНГ БЎЛУР НУРАФШОН!

МАРКАЗИЙ ОСИЁ ҲАМДЎСТЛИГИ ДАВЛАТЛАРИ РАҲБАРЛАРИНИНГ 1993 ЙИЛ БОШИДАГИ ТОШКЕНТ УЧРАШУВИ ШУ МИНТАҚАДА ЯШОВЧИ ХАЛҚЛАР ОРЗУ-УМИДЛАРИ РЎЁБГА ЧИҚИШИДАН ЁРҚИН ДАЛОЛАТДИР

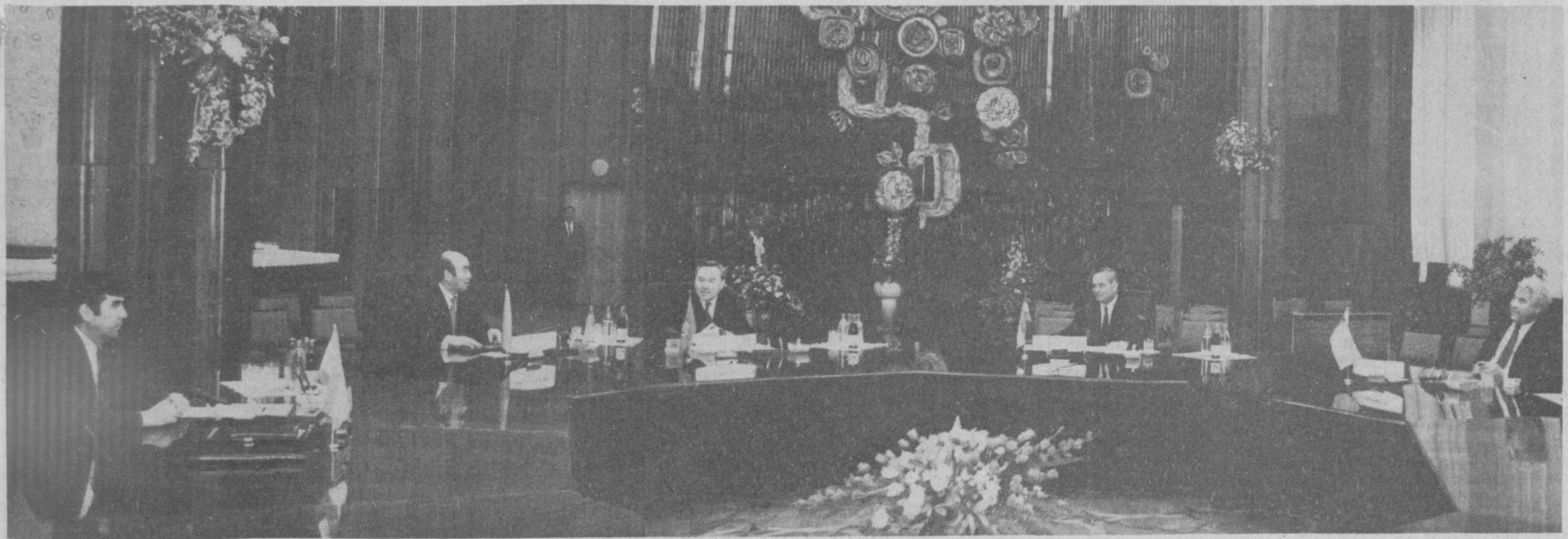

ЖАСУР ҚАДАМ

● Яқинда ўз миллий мустақиллигини қўлга киритган Ўрта Осиё ҳамда Қозоғистон республикаларининг янги 1993 йилдан умидлари катта. Ўзбекистон, Тожикистон, Туркманистон, Қозоғистон ва Қирғизистон Республикалари давлат раҳбарларининг Янги йилнинг дастлабки кунлари Тошкент шаҳрида бўлиб ўтган учрашуви аҳа шу орзу-умидларни рўёбга чиқариш йўлида ўзаро ҳамкорлик энг мақбул восита эканлигини исботловчи яна бир муҳим қадам бўлди.

Чунки собиқ империянинг қоғозда ўйлаб топилган «...ланли тараққиёт»и асоратларидан ҳеч қайси янги мустақил давлат бир ҳамла билан қутула олмайди. Лекин бу ҳол ўша империяни, айрим улуғ давлатчи шовволар айтаётгандай, қайта тиклабгина мурод ҳосил қилинади, дегани эмас. Сабаби, ҳеч бир миллий мустақиллик иқтисодий, сиёсий ва бошқа соҳалар бўйича ҳамкорликни инкор этмайди. Фақат ҳамкорлик баҳонасида унинг эркига дахл қилинмаса бўлгани.

Ўрта Осиё ва Қозоғистон давлат раҳбарларининг Тошкент учрашуви илгаригилардан кескин фарқ қилади. Яъни,, келгусида бу минтақадаги давлатларнинг янги—Марказий Осиё ҳамдўстлиги (МОҲ) барпо этилиши учун замин ҳозирланди. Иқтисодий ва молиявий соҳаларда яқиндан ҳамкорлик қилиш, ўзаро келишилган ҳолда сиёсат юргизиш, ягона бож қоидаларини ва солиқ тизмларини ишлаб чиқиш, нархларни белгилаш каби омиллар бозор муносабатларига ўтиш шароитида бу давлатлар аҳолисини ижтимоий жиҳатдан муҳофаза қилишда қўл келади, иқтисодий таназзулдан чиқишга ёрдам беради, пулнинг бундан ҳам қадрсизланиб кетиши олдини олади. Сабаби, бу минтақадаги халқларнинг тақдири кўп жиҳатдан ана шу ҳамкорликнинг қай даражада йўлга қўйилиши билан чамбарчас боғлиқдир. Чунки ўзини собиқ СССРнинг вориси деб эълон қилган Россиянинг пул ҳамда нархнаво бобида бошқа республикалар билан ҳисоблашмай юргизаётган сиёсати Марказий Осиё давлатлари иқтисодиётига ҳам ҳалокатли таъсир кўрсатмоқда. Шунинг учун минтақадаги давлатлар манфаатларига мос келадиган, уларнинг иқтисодиётини ташқи тазйиқдан бемалол ҳимоя қила оладиган сиёсатни ишлаб чиқиш вақти етди. Чунончи, шароит давлатларнинг ўз валютасини муомалага киритиш масаласини қайта-қайта кун тартибига қўймоқда.

Бу минтақа ўз табиий бойликлари жиҳатидан ҳам, иқтисодий потенциални ҳисобга олганда ҳам дунёдаги ҳар қандай мамлакат билан бемалол рақобатлаша олади.

Кучларни бирлаштириш ва янги ҳамдўстлик барпо этишдан яна бир муддао таркиб топаётган бозор муносабатлари шароитида бевосита мазкур минтақа келажагига дахлдор Орол ва Каспий денгизлари муаммоларини ҳал этиш заруратидир. Империядан мерос бўлиб қолган бу ҳалокатли муаммони ҳеч бир республика ўз ҳолича ҳал қила олмайди. Буни яхши англаб етган давлат раҳбарлари беш республика иштирокида қўшма жамғарма тузиш ва у бевосита ҳалокат зонасида жойлашган шаҳарларда фаолият кўрсатиши лозимлиги хусусида келишиб олганлари улуғ ишнинг бошланиши бўлди, деб умид қилиш мумкин. Каспий денгизи муаммосини ҳал этишга манфаатдор томонлардан Эрон ва Россияни жалб этишга қарор қилинди.

Яна муҳим муаммолардан бири қўшни Тожикистондаги фуқаролар урушига чек қўйиш ва унинг оқибатларини тугатиш борасида ҳам шошилинч чоралар кўриш зарур. Бу қўшни республиканинг қарийб издан чиқиб кетаётган иқтисодиётини тиклаш, уруш уқубатларини тортаётган тожик халқига инсонийлик ёрдами кўрсатиш борасида ҳам раҳбарлар якдиллик кўрсатишди. Мустақил республиканинг ҳудудий яхлитлигини бузишга ҳамда ички ишларига бошқаларнинг аралашишига йўл қўймаслик минтақадаги осойишталик ва ўзаро муросани таъминлашнинг гарови бўлиб қолади.

Қисқаси 55 миллион киши яшайдиган минтақада таркиб топаётган бозор муносабатларини ўз ҳолига ташлаб қўйиб бўлмайди. Уларни ўзаро мувофиқлаштириш иқтисодий ҳамкорликни янада кенгайтириш ҳамда Марказий Осиё ҳамдўстлигига аъзо давлатларнинг юк ташишда энг арзон ва қулай восита—дунё сув йўлларига тезроқ чиқиш имконини беради. Бунинг учун тарихи, дини ва маданияти бир бўлган халқларни янада яқинлаштириш зарур. Шу мақсадда таркиб топажак Ҳамдўстликнинг давлатлараро янги рўзномаси Олмаота шаҳрида, Марказий телевидениеси Тошкент шаҳрида ва бошқа тузилмалари қолган қардош республикалар пойтахтларида жойлашадиган бўлди. Бу бус-бутун қайта тикланажак иқтисодий, сиёсий ва маданий алоқалар учун мустаҳкам пойдевор бўлиши шубҳасиз.

Янги ҳамдўстлик тузишдан мақсад бозор иқтисодиётига ўтиш қийинчиликларини енгишда минтақадаги янги имкониятларни ишга солиш борасида ҳамкорлик қилишдир. Бу биринчи навбатда Қозоғистоннинг ғалласи, хом нефти, Ўзбекистоннинг пахтасига бўлган минтақа халқларининг эҳтиёжи қондирилиши зарурлигини билдиради.

Янги таркиб топаётган Ҳамдўстлик билан МДҲга аъзо давлатлар ўртасидаги муносабатларга келсак, Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикалари ҳеч қайси давлат ёки Ҳамдўстлик билан мавжуд алоқаларни узмоқчи ёки қайта кўриб чиқмоқчи эмас. МДҲ давлат раҳбарлари учрашувлари чоғида имзоланган ҳужжатлар ёки икки томонлама шартномаларда кўзда тутилган иқтисодий, сиёсий ва маданий ҳамкорлик давом эттирилаверади. Бу собиқ СССРни тиклаш керак, деган пуч даъволарга асос бўла олмайди. Мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов бот-бот такрорлаётганидай, тарихни ортга қайтариб бўлмайди. У ҳамиша илгарилаб бораверади.

Куни кеча Тошкентда ўтган бу учрашув ҳам халқларимиз ҳаётида муҳим воқеа, олға ташланган жасур қадам бўлиб қолажак.

Ф. НИЗОМОВ.
(ЎзА).

Суратда: учрашув пайти.

ДЕПУТАТ ХОНАТЛАСНИ ЁҚТИРИБ ҚОЛДИ

Сарлавҳани ўқиб, ажабланманг. Бу гап айни ҳақиқат. Ўрта Осиё темир йўл бошқармасининг Наманган ишчилар таъминоти бошлиғи, Ўзбекистон халқ депутати Парпишер Саидазимовга ҳа йўқ, бе йўқ ўзимизнинг хонатлас ёқиб қолди. «Зар хонатлас ишлаб чиқарадиган кичик корхона очмасам, Парпишер отимни бошқа қўяман», деди у дўстларига ҳазиллашиб.

Нияти холис экан йигитнинг. Бир ой ўтар-ўтмас кичик корхонани ишга туширди. Тошкентдан дастгоҳ келтирди. Хом ашёни эса шу ернинг ўзидан топди. Қарангки, уста тўқувчилар ҳам бисёр экан. Қ. Муродов, Ш. Тўрақулов, Х. Мухторов сингари ўз касбининг жонкуярлари ёрдамга келишди. Улар эски анъаналарни давом эттириб, сержило хонатлас тўқишни йўлга қўйдилар.

Ҳозир кичик корхонада ойига 120—140 метр маҳсулот тайёрланяпти. Яна денг, зар симли, пишиқ-пухта, ювганда айнимайдиганларидан. «Зуҳро юлдузи», «Товус», «Кубик» артикулли хонатласларни кўрганда кўпчиликнинг кўнгли орзиқиб кетаётгани ҳам шундан. Рост-да, харидоргир буюм бўлгандан кейин бир-икки кийимлик олсам дейсиз. Бироқ ҳозирча барча талабгорларнинг эҳтиёжини қондириш қийин.

Парпишернинг нияти холис. Ипак дегани юртимизда мўл бўлса, демак истеъмол бозорини бундай маҳсулотлар билан тўлдириш учун имкониятлар етарли. Фақат интилиш керак, холос.

— Биласизми, фаранг аёлига нега хонатласимиз ёқиб тушган, — дейди П. Саидазимов савол назарини ташлаб, Кейин кулиб саволига ўзи жавоб берди. — Қуёш нурида турфа рангда товланиши билан. Бизда-чи? Миллий кийим деймиз-у, кўп йиллардан буён халқимизни бундай маҳсулот билан мўл-кўл таъминлай олганимиз йўқ. Бўзчи белбоққа ёлчимас, деб шунга айтсалар керак-да.

Эътироф этишларича, Парпишернинг қизиқ одати бор. Бир ишни бошлаб қўйдими, охирига етказмаса тинчимас экан. Ўзи бор гап ҳам шу. Ишонмасангиз, Наманганга бир келинг. Унинг ташаббуси билан бир эмас, ўн иккита кичик корхона ишга туширилганлигининг гувоҳи бўласиз.

Мана, яқиндагина кунига 12 минг шиша чанқовбосди ичимликлар ва вино ишлаб чиқарувчи кичик корхона маҳсулот бера бошлади. Шунингдек, ҳар куни 70 метр поёндоз, 110 дона гулдор панел, 3 тонна музқаймоқ тайёрлайдиган мўъжаз корхоналар барпо этилди. Бу корхоналарнинг соф даромад келтириши кутилмоқда. Очиғи, наманганлик депутат П. Саидазимов фаолияти билан танишиб бир нарсага ишондик: юртимизда Парпишердек ишбилармон кишилар кўп бўлса, маҳсулотлар мўл бўлиши, халқ эса фаровон яшаши аниқ.

Исматулла РУСТАМОВ.
Наманган вилояти.

ГУРЛАН ПОЙАБЗАЛИ

● Хоразм вилоятининг Гурлан районида пойабзал фабрикаси қурилиб, ишга туширилганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Аммо ёш корхона жамоаси ўзларининг бежирим ва сифатли маҳсулотлари билан харидорлар ва буюртмачилар ишончини оқлашди.

Урганч пойабзал ишлаб чиқариш бирлашмаси тизимида пешқадамлик қилаётган бу жамоа ўтган йили 443 минг жуфт эркаклар ва аёллар оёқ кийими ишлаб чиқарди. Буюртмачиларга қарийб 36 миллион сўмлик пойабзал етказиб берилди. Олинган соф фойда 4 миллион 400 минг сўмга яқинлашиб қолди. Бу режада кўзда тутилганидан деярли уч миллион сўм кўп. Россия, Туркманистон ҳамда Қирғизистон республикаларининг савдо шохобчаларига ҳам буюртма асосида икки миллион 700 минг сўмлик сифатли маҳсулот етказиб берилди. Муҳими — маҳсулотларга эътироз билдирилмаётир.

— Муаммоларингиз ҳам бордир? — дея сўрадим суҳбатдошим — фабрика директори Нуриддин Нуруллаевдан мулоқот жараёнида. — Ана шулар ҳақида ҳам ўртоқлашсангиз?

— Бўлганда қандай! — деди корхона раҳбари. — Ютуқларимиз яна ҳам самаралироқ бўлиши мумкин эди.

Аммо, Россия Федерациясининг айрим корхоналари бизга қолип, пошна, чарм ва тагчарм, тикиш механизмлари ҳамда агрегатлар учун зарур эҳтиёт қисмлар жўнатишни кескин камайтириб, тузилган шартномага хилоф йўл тутишмоқда. Молдавиянинг «Литмаш» заводи маъмурияти эса нархи қимматлашиб кетди, деган баҳона билан крассовкалар тайёрлайдиган қуйиш агрегати ҳамда автомат линия жўнатишни бир неча ойдан буён пайсалга солмоқда. Холбуки, бу агрегат ва автомат линиянинг шартномада белгиланган баҳоси бўйича тегишли миқдордаги пул уларнинг ҳисобига аллақачон ўтказиб қўйилган эди. Эндиликда улар биздан тағин қўшимча равишда анчагина миқдорда «рубль» ҳамда 52 мингдан кўпроқ Америка доллари талаб қилишяпти. Ана шу қуйиш агрегати ҳамда автомат линияни тезроқ олиб, ишга туширсак фабриканинг ишлаб чиқариш қуввати анча ошади, корхона йилига 100 миллион сўмдан ортиқ соф фойда олиш имконига эга бўлади.

Э. МАДРАҲИМОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

ФАОЛЛАР ЙИҒИЛИШИ

Бухоро вилояти фаоллари янги йилнинг дастлабки иш кунини «Ҳаракатда баракат» дастурини муҳокама қилишдан бошладилар.

Ўтган йили бошида қабул қилинган «Биримиз икки бўлсин» ҳаракат дастурига асосан вилоятга яқин ва узоқ хориждан 2,4 миллиард сўмлик истеъмол маҳсулотлари белгиланган фондлардан ташқари олиб келинди.

Вилоят ҳокимининг биринчи ўринбосари М. Р. Раҳмонов йиғилишда қилган маърузада таклиф этилган «Ҳаракатда баракат» дастури бўйича бу йил вилоят меҳнаткашлари эҳтиёжлари учун белгиланганидан ташқари келтириладиган истеъмол молларини 8—10 миллиард сўмга етказиш кўзда тутилмоқда.

Янги дастур муҳокамасида қатнашган фаоллар истеъмол бозорини барқарорлаштириш юзасидан амалий таклифларни баён этишди.

Йиғилишда вилоят ҳокими Д. С. Ёдгоров нутқ сўзлади.

Кўрилган масала юзасидан қарор қабул қилинди.

Н. НАИМОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

МЕҲНАТ ҚУВОНЧ КЕЛТИРМОҚДА

Шу кунларда мустақил Ўзбекистонимизнинг қайси корхонасига борманг қизғин меҳнат устидан чиқасиз. Улар янги 1993 йилни барча кўрсаткичлар борасида муваффақиятли бошлашга ҳаракат қилмоқдалар. Қишлоқ меҳнаткашлари ҳам бу курашдан четда қолишмаяпти. Далаларда кўкламга пухта ҳозирлик кўрилмоқда. Фермаларда ҳам иш авжида. Чорвадорлар мавжуд чорва молларини қишловдан семиз ва дуркун олиб чиқишга, маҳсулдорликни пасайтирмасликка ҳаракат қилаётирлар.

Шофиркон районидаги «Ленинобод» жамоа хўжалиги чорвадорлари ҳам қишловни намунали ўтказишмоқда. Улар говмушлардан мўл-кўл серқаймоқ сут соғиб олаётирлар. Коммуна Содиқова эса хўжаликнинг пешқадам сигир соғувчиларидан. У ўзига бириктилган 13 бош сигирнинг ҳар бирдан ўтган йили 3 минг килограммдан сут соғиб олган эди. У ҳозир ҳам кунига ҳар бир сигирдан 10 килограммдан ошириб серқаймоқ сут соғиб олаётир. Чапдаги суратда илғор сигирсоғар Коммуна Содиқовани кўриб турибсиз.

Ўнгдаги юқоридаги суратда эса «Тошкент» тепловоз депоси машинист-инструктори, Фахрий темирйўлчи Абдуназар Сатторов, илғор машинист Ғайрат Орифжонов билан.

Қаршидаги «Узпишепромтранс» ишлаб чиқариш бирлашмасининг автокорхонаси ҳайдовчилари ўтган йили ижара пудратига ўтиб ишлай бошлаган эди. Ҳозирги пайтда машина паркида 68 ҳайдовчи ишламоқда. Улар Қашқадарё вилоятининг озиқ-овқат тайёрловчи ташкилотларига ва аҳолига хизмат кўрсатадилар.

Корхона директори Баҳром Сафаров бошлаган ташаббус тез орада ўзининг самарадорлигини кўрсатди. Ижарага ўтиш натижасида корхона ҳам, ҳайдовчиларнинг ўзлари ҳам катта фойда кўришди. Эндиликда ходимлар буюртмалардан қочмайдилар. Балки уларни ўзлари қидириб топадилар. Ҳозир уларнинг ҳар бири йилига 70-80 минг сўмлик шартнома мажбуриятларини бажараётир. Натижада уларнинг ойлик маоши 11-12 минг сўмдан ошмоқда. Меҳнат — қувонч келтиради, деганлари шу-да.

Пастдаги суратда илғор ҳайдовчи Раҳмонқул Саидовни кўриб турибсиз.

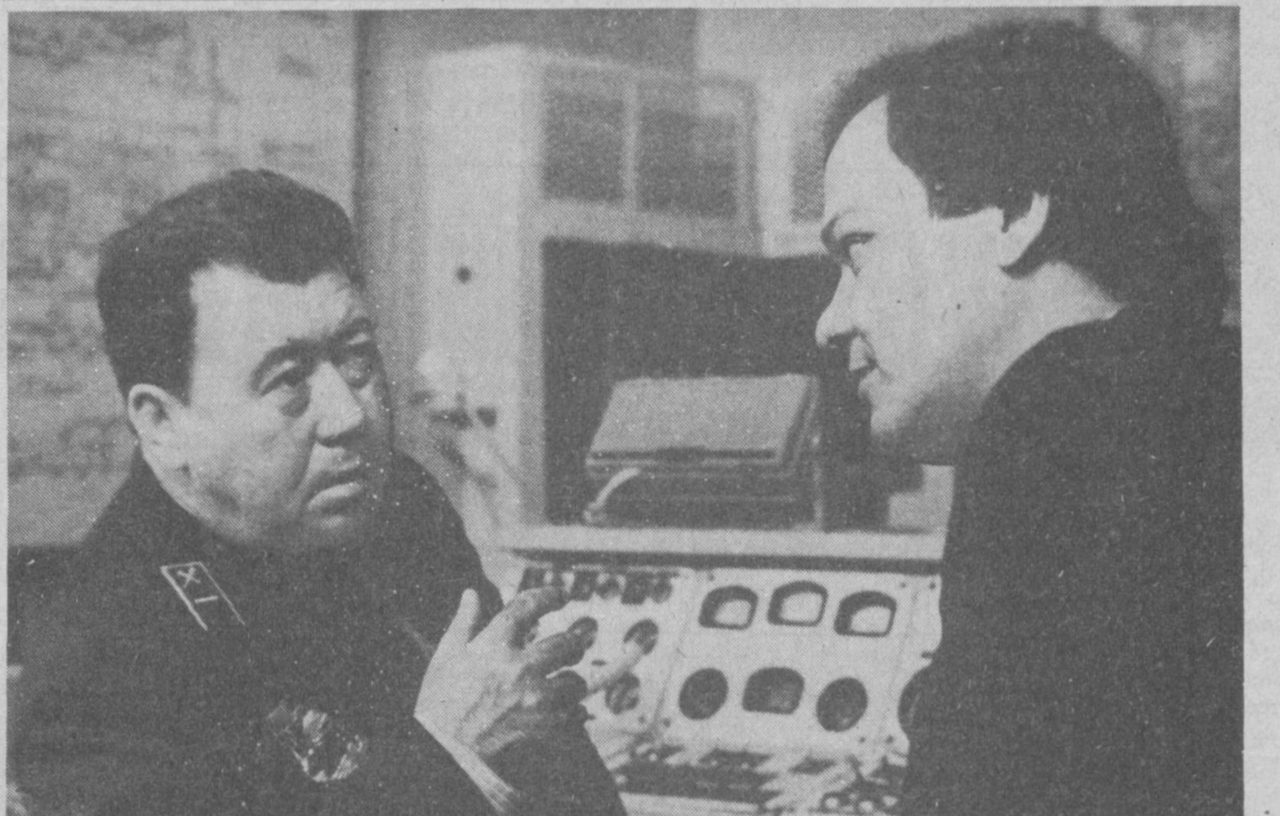

К. КАРИМОВ,
Р. ШАМСУДДИНОВ ва
Ш. ШАРОПОВ
(ЎзА) олган суратлар.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ МАТБУОТ МАРКАЗИ ХАБАР ҚИЛАДИ

ТЕНГЛАР ИЧРА ТЕНГ

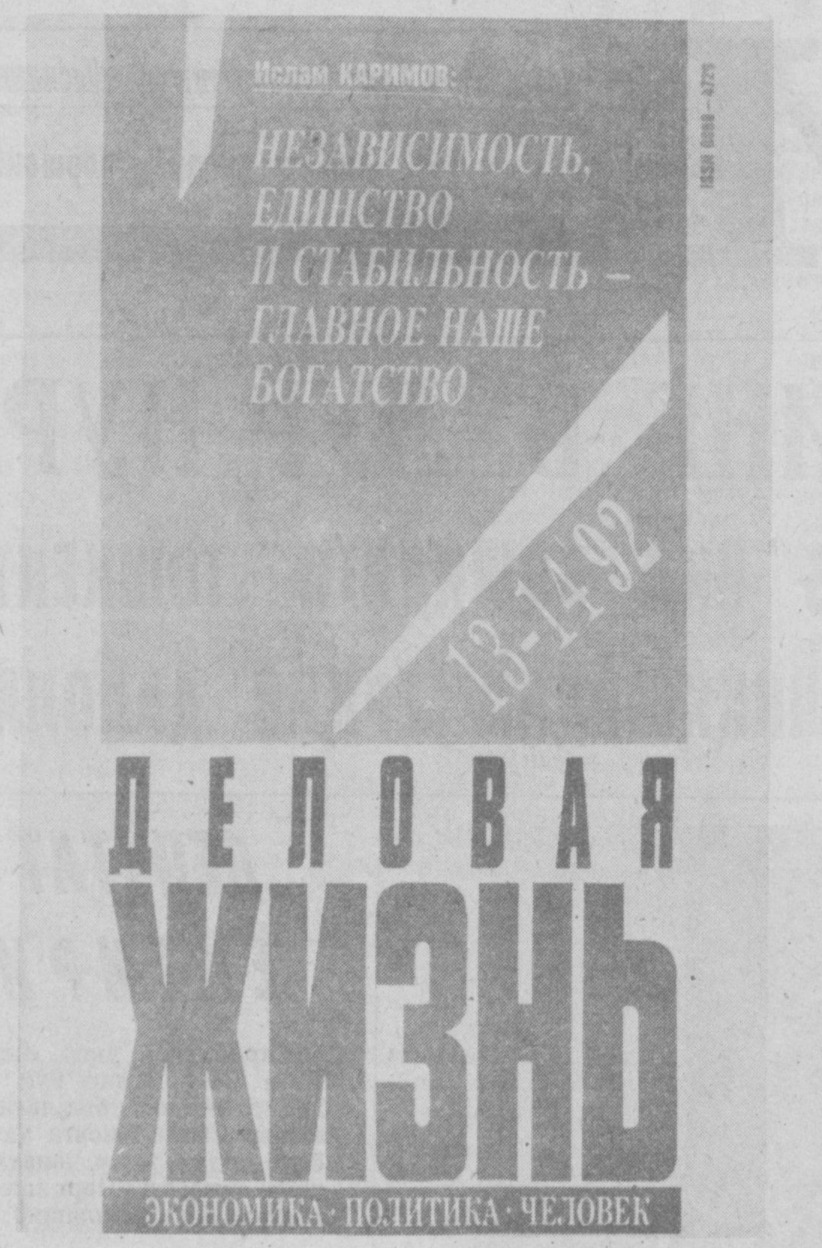

«Мустақиллик, тинчлик, ҳамкорлик — бизнинг асосий бойлигимиз». Москвада чиқадиган «Деловая жизнь» журналининг янги сони Ўзбекистон Республикаси ҳукумати юритаётган сиёсатнинг мақсад-мазмуни жамланган ана шу сўзлар билан очилади.

Маълумки, сентябрь ойида халқимиз республика мустақиллигининг бир йиллигини зўр тантана билан нишонлаган эди. Бир йил тарих олдида ҳеч гап эмас. Аммо Ўзбекистон учун ўтган шу бир йил асрларга татигуликдир. «Деловая жизнь» ҳам ўз ўқувчиларига бунинг аҳамиятини атрофлича тушунтириб беришни мақсад қилиб, мустақил Ўзбекистон ҳақидаги материалларга катта ўрин ажратган.

Ўзбекистон географик жойланиши, иқтисодиёти, ижтимоий ҳаёти ҳақида илгарилари ҳам матбуотда жуда кўп маълумотномалар чиққан. Аммо республика қиёфасини энди мустақиллик мезони билан баҳолаш керак. Журналдаги Ўзбекистоннинг ҳозирги иқтисодий аҳволи, ижтимоий тараққиёти ва ташқи иқтисодий алоқалари ҳақидаги лўнда ахборотлар бу талабга жавоб беради. Айни пайтда бу маълумотномалар журналхонларни Ўзбекистоннинг мустақил ҳаёти ҳақида кенгроқ маълумот олиш учун навбатдаги саҳифаларни варақлашга ундайди.

«Жаҳон ҳамжамиятига ўз йўлимиз билан». Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг «Деловая жизнь» журнали саволларига жавоби ана шундай номланган.

Журналда таъкидланганидек, Ислом Каримов, нафақат мустақил Ўзбекистоннинг биринчи Президенти ҳисобланади, балки собиқ Иттифоқ Республикалари орасида ҳам биринчи Президентдир. Бу катта масъулият. Бу катта жасорат. Мустақил бир йилнинг ўзбек халқи ҳаётидаги аҳамияти сарҳисоб қилинганда Президент масъулиятининг тарихий кўлами намоён бўлади. Шу қисқа даврда халқимизнинг асрий орзуси — ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқи амалга оширилди. Халқимиз мустақиллик йўлини танлади. Бу янги Конституция билан мустаҳкамлаб қўйилди. Ўзбекистон халқлари ўлкадаги битмас-туганмас бойликларнинг ҳақиқий хўжайинига айландилар.

Шу бир йил ичида чинакам демократик ҳуқуқий давлатнинг мустаҳкам пойдеворини қўйишга муввффақ бўлинди. Ягона мафкура ҳукмронлиги барҳам топди. Кўппартиялик, фикрлар ва ғоялар хилма-хиллиги қарор топди.

Жаҳондаги 125 та давлат Ўзбекистоннинг давлат мустақиллигини тан олди. 60 та хорижий давлат билан дипломатик алоқа ўрнатилди.

1992 йилнинг 2 мартида Ўзбекистон Республикаси Бирлашган Миллатлар Ташкилотига қабул қилинди. Умумевропа ҳамжамияти ва жаҳондаги бошқа бир қатор етакчи ташкилотларнинг аъзоси сифатида Ўзбекистон фаол ташқи сиёсат юритмоқда.

— Давлат тараққиёти жараёнида тўпланган ҳамма яхши ва фойдали нарсалардан фойдаланамиз, — дейди суҳбатининг давомида Ўзбекистон Президенти. — Республиканинг ўзига хос хусусиятига мос келувчи ҳамма нарсани оламиз. Аммо у ёки бу моделдан кўр-кўрона нусха кўчириш ҳақида ҳеч қандай гап бўлиши мумкин эмас.

Ислом Каримов ўз жавобларида Ўзбекистоннинг ўзига хос тараққиёт йўлини атрофлича шарҳлаб беради. Собиқ Иттифоқ таркибидаги республикалар орасида Ўзбекистон вазиятнинг барқарорлиги, аҳолининг ижтимоий ҳимояланганлиги билан ажралиб туради. Албатта, журнал мухбирини бунинг сабаблари, республикада кечаётган бозор иқтисодиётига ўтиш жараёни, ерга муносабат, хусусийлаштириш, ташқи сиёсат, Ўзбекистоннинг Ўрта Осиёда, умуман мусулмон давлатлари ўртасидаги ўрни ва роли каби кўпдан кўп масалалар ҳам қизиқтирган. Ўзбекистон Президентининг жавобларини ўқиб, келажакка умид кўзи билан қараган, ўз кучига ва юртининг бойликлари ҳамда иқтисодий қувватига ишонган ҳолда ўзига хос йўл билан бахтиёр фаровон ҳаётга дадил одимлаётган ўзбек халқининг қиёфасини тўла тасаввур қилиш мумкин.

Журналда Ўзбекистон Олий Мажлисининг қонунчилик, қонунийлик ва ҳуқуқ-тартибот масалалари бўйича қўмитаси раиси Эркин Халилов «МДҲ: амалда ва келажакда» номли мақоласи билан қатнашган. Унда МДҲнинг ҳаётий зарурат туфайли пайдо бўлганлиги, бу ҳамкорлик жаҳон ҳамжамияти тарихида бутунлай янгича йўналишдаги муносабатларни бошлаб беражаги ишончли далиллар билан асослаб берилган.

«Ўзбекистон жаҳон ҳамжамиятида ўзининг муносиб ўрнини эгаллайди». Бу шунчаки орзу эмас, балки республика ҳукумати юритаётган сиёсат, халқимизнинг бутун ҳаракати ана шу мақсадга бўйсундирилгандир. Республика Бош вазирининг ўринбосари, ташқи иқтисодий алоқалар вазири Ўткир Султоновнинг «Мол олиб келишдан — чет элга мол чиқаришга» деган мақоласи ана шу ҳақдадир.

Маданий ва умуминсоний қадриятлар халқ академияси Ўзбекистон иқтисодиётини ривожлантиришда фаол қатнашиш мақсадида республикамизда тижорат банкини очди. Йил охиригача унинг маблағини 1 миллиард сўм ва 20 миллион долларга етказиш мўлжалланаётир. Академия президенти Тошпўлат Тожиддиновнинг «Ўз ҳолимизча кун кечиролмаймиз» сарлавҳали суҳбатида таъкидланишича, мазкур ташкилотнинг Ўзбекистондаги фаолияти кўпқирралидир.

Мустақиллик республикамизда виждон эркинлигини таъминлашда янги имкониятларни намоён этди. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси қошидаги дин ишлари бўйича қўмита раисининг биринчи ўринбосари Убайдулла Уватовнинг «Виждон эркинлиги — озодлик ва демократия қалби» деган мақоласида шу соҳада республикада амалга оширилаётган ибратли ишлар ҳақида ҳикоя қилинади.

Ўзбекистон халқ шоири Абдулла Орипов «Ватанимиз ягонадир» мақоласи билан «Деловая жизнь»нинг ушбу махсус сонида қатнашган.

Мустақил мамлакатнинг матбуоти ҳам мустақилликка хизмат қилиши шарт. «Бугун Ўзбекистондаги матбуот ходимларига жаҳон ҳамжамиятидаги давлатлар каби барча шароитлар яратиб берилган. Сиз Ўзбекистонга журналист сифатида келмоқчимисиз? Марҳамат, Вазирлар Маҳкамаси тасдиқлаган умум қабул қилган аккредитация қоидалари асосида Ташқи ишлар вазирлигининг матбуот ва ахборот бўлимидан рўйхатдан ўтинг... Бундан бошқа муаммо йўқ». Лекин республикани ҳар қандай туҳматчи учун карвонсаройга айлантиришга йўл қўймаймиз! Бу кимлар-гадир тоталитаризм ва демократияни бўғиш бўлиб кўринар. Кечирасиз, азизлар, мустақил Ўзбекистонда ҳақиқий ва тўғри ахборотларни севиб ўқийдилар. Аксинча ишлаётган ҳамкасблар билан биз энди чиқишолмаймиз. Ўзбекистон Республикаси Президентининг матбуот котиби Шавкат Яҳёевнинг «Саломга яраша алик» мақоласи мустақил Ўзбекистоннинг матбуот ва журналист ўртоқлар билан ҳамкорлик қоидалари ана шундай лўнда баён этилган.

Булардан ташқари «Деловая жизнь» саҳифаларида мустақил Ўзбекистон Республикаси ҳаёти ҳақида ҳикоя қилувчи фотосуратларга ҳам кенг ўрин ажратилган.

Хулоса қилиб шуни айтиш кераки, Ўзбекистон ҳукумати юритаётган ички ва ташқи сиёсатнинг тўғрилигини тараққийпарвар кишилар тан олмоқдалар. «Деловая жизнь» журналининг 1992 йил 13—14-сони бунга мисолдир.

Ўзбекистон Республикасининг Қонуни

ПАТТА ТЎЛОВИ ТЎҒРИСИДА

1-модда. Патта ҳақи тўловчилар

Бозорлар, ярмаркалар ва олди-сотди қилиш учун махсус белгиланган бошқа жойларда моллар, буюмлар ва қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сотаётган жисмоний шахслар патта ҳақи тўлайдилар.

2-модда. Патта тўлови олиш объектлари

Патта тўлови олди-сотди қилишга ажратилган ҳар бир жой учун, савдо қилинган ҳар бир кун ёки ҳар бир мол, буюм, ҳар бош чорва мол учун олинади. Агар олди-сотди қилиш учун ажратилган жой учун ижара шартномасига кўра ижара ҳақи тўланса, у ҳолда патта тўлови ижара қийматига киритилади.

3-модда. Патта тўлови олиш тартиби

Патта тўлови ҳар бир тўловчидан нақд пул олиб, унга патта қоғози бериш йўли билан ундирилади. Патта қоғозини бошқа тўловчиларга бериш ман этилади.

Патта тўлови бозорлар, ярмаркалар ва олди-сотди учун махсус ажратилган бошқа жойлар ходимлари томонидан йиғилади.

4-модда. Патта тўлови миқдорлари

Патта тўлови миқдорлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

5-модда. Патта ҳақини тўловчи ҳамда олувчи идораларнинг вазифалари ва жавобгарлиги

Моллар, буюмлар ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотини бозорлар, ярмаркалар ёки олди-сотди қилиш учун ажратилган бошқа махсус жойларда патта ҳақи тўламасдан сотиш тақиқланади.

Бозорлар, ярмаркалар ҳамда моллар, буюмлар, қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари сотиш учун махсус ажратилган бошқа жойларнинг маъмурияти патта ҳақи тўғри ва ўз вақтида ундирилишига риоя қилиши шарт. Патта тўловидан тушган маблағ бюджетга ҳар ойда бир марта, лекин ҳисобот ойидан кейинги ойнинг 15-кунидан кечиктирилмай ўтказилади. Патта тўловидан тушган маблағни ўз вақтида бюджетга ўтказмаганлик учун ҳар бир кечиктирилган кун ҳисобидан 0,5 фоиз миқдорда жарима ундирилади.

6-модда. Патта тўловидан тушган маблағдан фойдаланиш тартиби

Патта тўлови маблағларидан фойдаланишнинг тартиби ҳар йили халқ депутатлари маҳаллий Кенгашлари томонидан белгиланади, лекин шу маблағнинг камида ярми бозор, ярмарка ёки моллар, буюмлар ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини сотиш учун махсус ажратилган жойлардан фойдаланиш ҳуқуқига эга бошқа ташкилот тасарруфида қолиши шарти билан.

Патта тўловининг қолган қисми маҳаллий бюджетга ўтказилади.

7-модда. Патта тўлови тўғри ундирилиши устидан назорат қилиш

Патта тўлови тўғри ундирилишини давлат солиқ идоралари назорат қиладилар.

8-модда. Ушбу Қонунни қўлланишга доир йўриқнома

Ушбу Қонунни қўлланишга доир йўриқнома Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги билан келишилган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат солиқ бош бошқармаси томонидан чиқарилади.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,

1992 йил 9 декабрь.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг қарори

«ПАТТА ТУЛОВИ ТУҒРИСИДА»ГИ УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚОНУНИНИ АМАЛГА КИРИТИШ ТАРТИБИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши **ҚАРОР ҚИЛАДИ:**

1. «Патта тўлови тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 1993 йил 1 февралидан амалга киритилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси бир ойлик муддат ичида:

патта тўлови миқдорларини тасдиқласин;

Ҳукуматнинг, вазирликлар ва идораларнинг меъёрий ҳужжатларини мазкур Қонунга мувофиқ ҳолга келтирсин;

Қонуннинг қўлланилишини таъминловчи меъёрий ҳужжатларни қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси

Ш. ЙУЛДОШЕВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 9 декабрь.

Ўзбекистон Республикасининг Қонуни

«БИРЖАЛАР ВА БИРЖА ФАОЛИЯТИ ТУҒРИСИДА»ГИ УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚОНУНИНИНГ 32-МОДДАСИГА УЗГАРТИШ КИРИТИШ ҲАҚИДА

1992 йил 2 июлда қабул қилинган «Биржалар ва биржа фаолияти тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 32-моддасининг 2-бандига ўзгартиш киритилиб, у қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

«2. Агар биржа томонидан ушбу Қонуннинг қоидалари бузилиши давом эттирилаверса, назорат қилувчи идоралар Ўзбекистон Республикаси Олий хўжалик судига биржани тугатиш тўғрисидаги даъвони тақдим қилишга ҳақлидирлар».

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,

1992 йил 9 декабрь.

СОҒЛОМ АЁЛ КЕРАК ҲАЁТГА

● Ўзбекистон хотин-қизлар қўмитасининг Ургут районида бўлиб ўтган навбатдаги семинари қатнашчилари ана шу сатрларни шиор қилиб олдилар. Бу ерга жумҳуриятимизнинг турли бурчакларидан таниқли хотин-қизлар ташриф буюрдилар.

Ургут райони ҳокими, Ўзбекистон халқ ноиби Ўлмас Маҳматмуродов меҳмонларни табриклади ва уларни ургутликлар амалга ошираётган хайрли, савобли ишлар билан таништирди.

Республика хотин-қизлар қўмитаси раисининг биринчи ўринбосари Дилфуза Ғуломова ўз сўзида хотин-қизлар ижтимоий фаоллигини оширишнинг аҳамияти хусусида фикр юритди. Семинар қатнашчилари жамиятнинг энг оғир муаммолари — оила, болалар ва оналар, оналар саломатлиги борасида мулоҳаза юритдилар, ўзларида амалга оширилаётган ишлар билан ўртоқлашдилар.

Самарқанд вилоят хотин-қизлар қўмитаси раиси Бибисора Туробова вилоят районларида хотин-қизлар фаоллигини ошириш, кам даромадли ёки боқувчисини йўқотган аёлларнинг ижтимоий аҳволини яхшилаш борасида қилинаётган ишларга тўхталди. Дарвоқе семинар қатнашчиларининг мақсади ҳам бу борадаги тажрибаларни ўрганишдан иборат эди. Шу боисдан улар ургутлик аёлларнинг турмуши, ҳаёти, оиласи билан яқиндан танишдилар.

Анжуман иштирокчилари Ўзбекистон Конституциясининг қабул қилиниши муносабати билан Президентимиз Ислом Каримов номига табрик телеграммаси йўлладилар. Жумладан, унда Ўзбекистонда Нодирабегим давлат мукофотини таъсис этиш ҳақида таклиф ҳам бор.

Фармон ТОШЕВ.

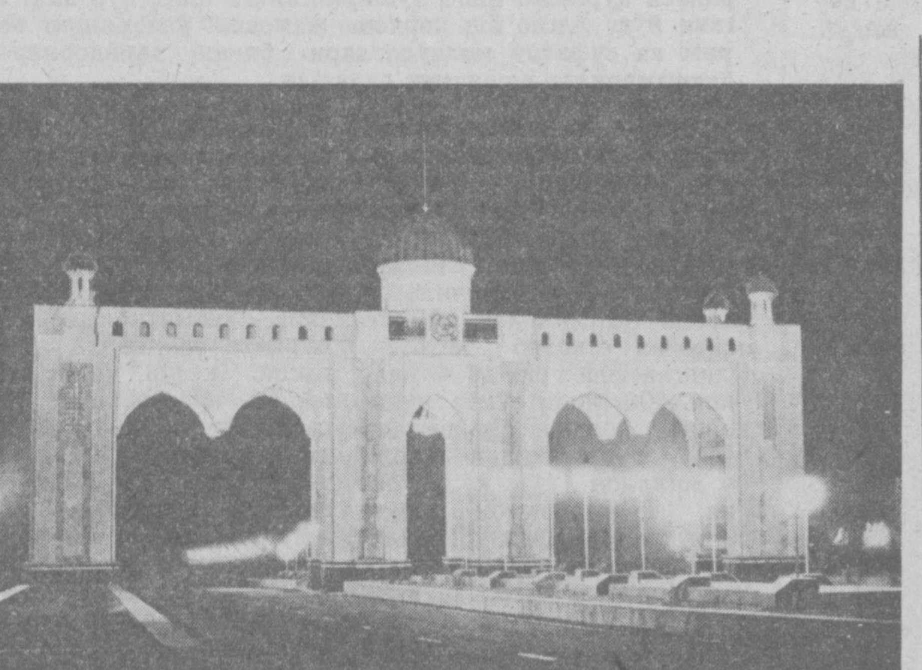

МУСТАҚИЛЛИК ДАРВОЗАСИ МУБОРАК БЎЛСИН

Дарбанд, Бобил, Боб (Поп), Темир қопқа, Тешик қопқа... Жаҳонга машҳур мазкур жойларнинг номлари дарвоза маъносини англатади, бинобарин, дарвозанинг инсоният, жамият ҳаётидаги улкан аҳамиятини акс эттиради. Ҳар бир хонадон, шаҳар, вилоят, мамлакатнинг ўз ҳад-ҳудуди бўлади, ушбу ҳудудлар девор, кўра ва бошқа тўсиқлар воситаси ила бир-биридан иҳота қилинади. Ўтмишда нафақат хонадонлар, балки, шаҳарлар, айрим вилоятлар, ҳатто айрим мамлакатлар ўз ҳудудларини баланд, ўтиб бўлмас қўрғон-деворлар билан ўраб олар эдилар. Бунинг исботи учун шаҳар қўрғони, Фарғона водийсининг текислик қисмини ўраб олган машҳур Канпирак девори ёхуд амир Алишер Навоий ҳазратларининг муборак «Хамса»ларида «Садди Искандар» деб ном олган Буюк Хитой деворини эслашнинг ўзи кифоя қилса керак. Ҳар бир ҳудуд, ташқи олам билан алоқада бўлиш учун ўз деворидан эшик, дарвозалар очган. Ҳар бир инсон ўзи яшайдиган ҳудудни ўз ватани деб билган, уни эъзозлаган, қадрига етган. Замона зайли билан, ҳарбий техника юксалиб шаҳар ва мамлакатларнинг баланд, қалин деворлари ҳам мудофаа қобилиятидан маҳрум бўлиб, уларга эҳтиёж қолмади. Лекин, дарвозаларнинг қадрияти, аҳамияти ҳамон халқ хотирасидан ўчган эмас. Зеро, дарвозалар ҳар бир хонадоннинг, шаҳарнинг, вилоятнинг ўз қонун-қоидалари, тартиби, одоби мавжудлигини эслатиб турган, дарвозалар воситасида қўни-қўшничилик, маҳалла куйчилик қилинган, савдо ва маданий-маиший алоқалар йўлга қўйилган. Ёшлик пайтларимизда оталаримиздан эшитган хотираларга кўра, сафарга кетаётган кишилар, савдогарлар қадрдонлари томонидан шаҳар дарвозаларигача кузатиб қўйилган. Сафардан қайтаётганлар, меҳмонлар, савдо карвонлари, мамлакатнинг улуғ аъёнлари ва ҳукмдорлари шаҳар дарвозалари олдида катта тантаналар билан кутиб олинар эди.

Шаҳар дарвозалари денгиздаги маёқ ёки саҳродаги воҳа сингари, кўзга ялт этиб кўринар экан. Қурувчилар ҳам ушбу ҳолни эътиборга олиб, дарвозаларни кўркам қилиб қурганлар, дарвоза ёнида эса меҳмонлар ва карвонлар учун барча зарурий шароитлар яратилган карвонсаройлар барпо этганлар.

Мен шаҳримизнинг кўрки ҳисобланмиш Худоёрхон ўрдасини тез-тез зиёрат қилиб тураман. Сўнгги ташрифимда, ўрда айвонида ярқ этиб бир дарвоза кўзимга ташланди. Маълум бўлишича, шаҳар ўлкани ўрганиш мозийгоҳи илмий ходимлари шаҳарнинг машҳур ўн икки дарвозасидан бирини қидириб топиб, ўрда ҳовлисига намойиш учун қўйган эканлар. Дарвозани кўрдиму, кўзларимда нам туйдим.

Дарвозаларнинг тарихдаги буюк хизматлари ва аҳамияти хотираси эътиборга олиниб, жаҳоннинг бир қанча йирик шаҳарларида ва гавжум жойларида дарвозалар қурилган. Ислом бешиги ва таянчи ҳисобланмиш Саудия Арабистонининг ўзидагина бир қанча маҳобатли дарвозалар мавжуд. Аллоҳнинг фарзларидан бири — ҳажга борувчилар Маккаи Мукаррамага олти томондан, олти муҳташам дарвоза орқали кириб борадилар. Тоифи — Шарифга ҳам бир нечта дарвоза орқали кириладди. Жидда-и муборак бўсағасида эса, олти қаторлик шоҳроҳ (катта йўл) устига лавҳ шаклида дарвоза ўрнатилган. Ушбу рамзий шакл Қуръони карим нозил бўлган ўлкага, диний билимлар мамлакатига кириб келаётганлигимизни эслатади. Мазкур дарвоза ёнида туну-кун турадиган дарвозабон — посбонлар шаҳарга кираётганларга лутфдан пояндоз солиб, хуш муборак этишади, шаҳардан чиқиб кетаётганларга эса оқ йўл тилаб қоладилар.

Саудия Арабистони билан Баҳрайн мамлакатларини ажратиб турувчи денгиз устида узунлиги 27 чақирим, эни эса олти қаторли қатновга мўлжалланган улкан кўприк бунёд этилган. Кўприкнинг ўртасида муҳташам дарвоза қад кўтарган. Мазкур дарвоза «Дўстлик дарвозаси» деб ном олган. Ушбу дарвоза олдига етганда, ҳар бир йўловчи машиналардан тушиб, 27 километрли денгиз йўли ўртасида ўзини қушдай енгил ҳис этиб, йодга тўйинган шифобахш денгиз ҳавосидан тўйиб-тўйиб нафас олиб, махсус жойларда ҳордиқ чиқариб бўлгач, Аллоҳга ҳамду-санолар ва кўприк-дарвозани қурганларга тасанно айтиб, яна йўлда давом этадилар. Агар мазкур кўприк-дарвоза бўлмаганда, бир неча минг километр йўлни айланиб ўтишга тўғри келур эди.

Истамбул — икки қитъада жойлашган ягона шаҳар. Шаҳарнинг Оврупа ва Осиё қисмларини Босфор бўғози ажратиб туради. Яқин йилларгача ҳар икки қисм ўртасидаги алоқа кема ва паром воситасида олиб борилар эди. Бир неча йил аввал Босфор узра жаҳон мўъжизалари қаторига қўшса арзийдиган улкан кўприк бунёд этилди. Кўприкнинг узунлиги 1600 метр, эни олти қаторли қатнов ўлчамида. Кўприк маъдан толаларидан эшилган, кесими икки метр қалинликдаги сим арқонга осилиб туради. Кўприкнинг ҳар икки томонида кўркам дарвозалар барпо этилган. Денгиз сатҳидан етмиш метр баландликдаги салобатли ушбу кўприкка мазкур дарвозалардан кирилади. Оврупа қитъасига жойлашган дарвозанинг юқори қисмига «Осиёга хуш келибсиз», Осиё қитъасидаги дарвоза тепасига эса, — «Европага хуш келибсиз», каломлари битилган. Дарвоза олдида эшик оғалари ҳар бир йўловчини одоб ва тавозеъ ила тўхтатиб, бир кунда 400 минг машинани ўтказиш қувватига эга бўлган ушбу кўприкдан ўтиш қоидаларини тушунтирадилар, ҳамда қоидаларга риоя қилишни сўраб, оқ йўл тилаб хайрлашиб қоладилар. Дарвозадан 800 метр ўтиб, кўприкнинг марказига етганингизда, у ёнингиздан уч қатор, бу ёнингиздан уч қатор машиналар яшин тезлигида ўтиб турганда, кўприк остидан баҳайбат Баҳри муҳит кемалари сузиб ўтаётганда, эшик оғалар уқтирган тартиб-қоидалар, маслаҳатлар киши ҳаёти учун нақадар муҳим эканлигини ҳис этасиз.

Бас, қитъаларда, давлатларда, шаҳарларда уларнинг кўркига кўрк қўшиб, маҳаллий тартиб-қоидаларни эслатиб турадиган дарвозалар бор экан, не учун биз шундай муҳим, зарурий иншоотларни қурмас эканмиз?..

Маълумки, Фарғона водийсини Туркистоннинг дурдонаси дейдилар. Фарғона вилояти эса дур ичидаги унга ҳаёт ва нур бахш этувчи ўзакдир. Мана вилоят маркази гўзал Фарғона шаҳри бўсағасида ажойиб иншоот — Фарғона дарвозаси қад кўтарди. Хизмат ва жамоатчилик юмуши билан Фарғонага қатнаб тураман. Мазкур дарвоза кўз ўнгимда қурилди, десам, адашмаган бўламан. Лекин дарвоза қурилиб битиш арафасида, охирги безак—пардоз ишлари тамомланаётган аснода кўзларимга янада бошқача кўринди. Дарҳақиқат, у ҳар бир йўловчи тўхтаб томоша қиладиган, кўрмаганлар эса кўришни орзу қиладиган даражада бўлибди. Дарвозани бир бора кўрган киши, унинг меъморий ечимига, безакларига, шарқона қиёфасига қойил қолиб, уни қурган, безатган қўли гул усталар меҳнатига тан бериб, ташаббус кўрсатган, қурдирган, қурган кишиларга офаринлар айтмай иложи йўқ. Фарғона шаҳар халқа йўлини олтин узук десак дарвоза баайни олтин узукка мос жавоҳир кўз бўлибди.

Дарвоза қурилишига ўз маблағлари билан улкан ҳисса қўшган зот — халқаро «Эл» уюшмаси раиси Абдурауф Мақсудий жаноблари шанига таҳсин ва офаринлар айтилмоқда. Мана бу тадбиркор, саховатпеша киши билан икки маротаба учрашганман. Бу кимса камтарин, оддий, ўз Ватанини севадиган ва беқиёс даражада ҳурмат қиладиган кишидурлар. Бу дарвозани қуришга шунчалик маблағларини аямабдиларки, бу — Ватан севгиси, миллат қадрига етиш деган сўздир. Дарвоза қисқа муддатда, тезкор суръатда қуриб битказилди. Бунда, албатта вилоят ҳокимлигининг ҳиссалари каттадир. Дарвозани кўздан кечирар эканман, уни қуриш ва безатишда асосий масъулиятли ишлар Хўқанди Латифнинг қўли гул усталари томонидан амалга оширилиши менда фахр туйғусини уйғотди.

Кўча-кўйда, гап-гаштакда, мажлис-анжуманларда, баъзан — ҳозирги иқтисодий шароитда шу дарвозани қуриш шартмиди? — деган луқма қулоққа чалиниб қолади. Бунга жавобан шундай дейман:

— Ҳа, шарт! Эсланг, муҳтарам дўстим: уруш йиллари, очлик, қаҳатчилик... Кун бўйи навбатда туриб зўрға олган бир бўлак жавдар нонни уйга етмаёқ, йўлда олдириб қўйган етти-саккиз ёшли болалар яшаган даврни эсланг. Шундай оғир шароитда Тошкентда Навоий ва Муқимий театрлари қурилди. Шартмиди? Демак, шарт экан. Шундай бир пайтда халқнинг руҳини кўтариш, келажакка ишонч уйғотиш учун ҳам шарт эди. Ҳозирги вақтинчалик қийинчиликлар уруш давридаги қийинчиликлар олдида ҳолва-ку ахир. Ҳозир, етти-саккиз ёшликлар у ёқда турсин, беш яшар бола ҳам дўкондан олган нонини уйга эсон-омон етказиб келади. Шундан қиёслаб олаверинг.

Азалий орзумиз — мустақилликка эришганимизга ҳам мана, Аллоҳга шукрлар бўлсинким, бир йилдан ошди. Мустақиллик эълон қилиниши арафасида Президентимиз Ислом Каримов ташаббуслари ва бевосита раҳбариятлари остида Тошкентда Алишер Навоий ҳазратларининг 550 йилликларига атаб, Навоий боғи барпо этилди. Кейин маълум бўлишича, мазкур боғ президентимиз ниятларидаги, орзуларидаги мустақилликка дастлабки дебоча, тўғрироғи, мустақиллигимиз ниҳоли учун яратилган боғ экан.

Фарғона дарвозаси — Ўзбекистон мустақиллиги эълон қилингандан сўнгги дастлабки йирик ва муносиб ёдгорликдир. Ҳар бир халқ ўзи эришган ютуқларга бағишлаб ёдгорлик қуради: Искандария маёғи, Семирамида муаллақ боғи, Ҳиндистондаги Қутб минор, Эрондаги Беҳистун битиги, Берлиндаги Бранденбург дарвозаси ва бошқалар бунга мисол бўла олади. Француз халқи ўз ютуқлари шарафига Париж шаҳрида «Зафар арки» ёхуд «Зафар дарвозаси» деб айтиладиган ёдгорлик бунёд этган. Фарғона дарвозасини шунга қиёслагим келади. Ҳа, Фарғона дарвозаси — мустақиллигимиз рамзи, исботи ва олтин бешигидир, зафар аркидир.

Хонадонларнинг туриш-турмушини баҳолашда оқилларнинг ўлчов ва мезонлари бор. Ота-онадан ёш қолган оилаларни баҳолашда, баъзан «Фалончига минг раҳмат, отасидан сўнг унинг эшигини очиб ўтирибдику» деб, миннатдорчиликлари билдирадилар.

Фарғонага охирги марта йўлим тушганда, дарвоза гўё ўз бағрига эзгу ният ниятли кишиларни чорлаётган эди. Дарвоза олдида турар эканман, тилакларим ипдек тизилиб, қалам воситасида қалбимдан қоғозга кўча бошлади:

— Мустақиллигимизнинг дастлабки рамзий ифодаси бўлмиш Фарғона дарвозаси, Буюк Ипак йўли барқарор бўлган даврдаги каби Мағриб ва Машриқни боғловчи ришта бўлсин, жаҳон иқтисоди ва маданияти учун Шарқ дарвозаси бўлиб қолсин. Шаҳарга кирувчилар дарвоза остида покланиб, яхши ниятлар билан шаҳарга кирсинлар, токи, уларга хайри-барокат ато қилсин. Шаҳардан чиқиб кетувчилар эса шаҳарнинг осойишталигидан, тўкинчилигидан, одамларнинг тотувлигидан, Аллоҳнинг бу шаҳарга берган баракотидан баҳраманд бўлиб, мамнуният ҳосил қилсинлар, ўз шаҳарларига ушбу дарвоза орқали намунали қадриятларни олиб борсинлар, ушбу дарвозадан яна кўп бора ўтишни орзу қилсинлар.

Дарвозамиз Буюк Чин девори янглиғ халқимизга асрлар оша хизмат қилсин. Миср эҳромлари Миср маданиятининг ўзига хослигини минг йиллар қаъридан олиб чиқиб, келгуси минг йилликларга элтаётгани каби, ушбу дарвозамиз Ўзбек маданияти ва қадриятларининг ҳам минглаб йиллар тарихга эга эканлигини исботлайдиган, бу жойларда Ҳожи Бурҳониддин Марғилоний, Абу Таййиб ал Хўқандий каби машҳур алломалар ўтганларидан гувоҳлик бериб турадиган ёдгорлик бўлишини Аллоҳдан сўраб қоламан.

Нуриллоҳон ҳожи АБДУЛЛОХОН ўғли.

Қўқон шаҳар Исфарагузар маҳалласи оқсоқоли.

НАЗМИ ЖАҲОН ШОИРА

● НОДИРА ТУҒИЛГАН КУННИНГ 200 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

АЛИШЕР НАВОИЙ НОМЛИ ДАВЛАТ АДАБИЁТ МУЗЕЙИДА МУМТОЗ ШОИРАМИЗ МОҲЛАР ОЙИМ — НОДИРАНИНГ ҲАЁТИ ВА ИЖОДИГА БАҒИШЛАНГАН ЯНГИ КЎРГАЗМА ТАШКИЛ ЭТИЛДИ. КЎРГАЗМА ЎЗИНИНГ ХИЛМА-ХИЛ МАТЕРИАЛЛАРГА БОЙЛИГИ БИЛАН ЭЪТИБОРНИ ЖАЛБ ҚИЛАДИ.

Кўргазманинг марказидан истеъдодли мўйқалам соҳиби Анвар Назиров томонидан маҳорат ва муҳаббат билан яратилган «Нодирабегим» (1978) номли нафис бир санъат асари ўрин олган. Рангтасвирда яратилган бу мафтункор асар ўзининг қайтарилмас бўёқларда ишланганлиги билан томошабинларга манзур бўлмоқда. Асарда Нодира сиймоси ишонарли ва жозибали акс эттирилган. Моҳлар ойим қўлида китоб ушлаган ҳолда, жиддий хаёл оғушида. Бу сиймодан унинг ақли тийрак, зеҳни ўткир, хуштабиатли, айни пайтда, тенгсиз ҳусн соҳибаси эканлиги кўриниб турибди.

Гарчи Нодира умрининг онгли қисмини саройда ўтказган бўлса-да, у доимо ижод оғушида эди, эл-юрт ташвишида, инсонлар камолотини ўйлаб яшади. Зеро, инсон дунёга келар экан, ҳаёт мактабидан сабоқ олиб, турли хил синовлардан ўтиб, ўзидан эзгулик уруғини сочиб, яхши ном қолдирмоғи керак:

Кел даҳрни имтиҳон этиб кет,
Сайри чамани жаҳон этиб кет...
Дунё чаманини булбулисен,
Гул шоҳида ошиён этиб кет...
Мақсад на эди жаҳона келдинг,
Кайфиятини баён этиб кет!

Биз ҳар гал Нодира сиймосига назар ташлаганимизда юқоридаги мисралар хаёлимизга келаверади.

Бу ерда кўплаб санъат асарлари қатори Ўзбекистон халқ рассоми Неъмат Қўзибоевнинг «Шоиралар мушоираси» (1968) номли портрети ҳам бор. Маълумки, Нодира ижодкор хотин-қизлар аҳволидан хабардор бўлиб, уларга ҳомийлик қилар эди. У ўнлаб шоираларни тарбиялаб вояга етказди. Айни пайтда, Дилшод, Барно, Увайсий каби истеъдод соҳибаларининг кенг қамровда ижод қилишларига шароит яратиб берди. Нодира тез-тез адабий анжуманлар, шеърий мушоиралар ўтказиб турарди. Рассом Н. Қўзибоев худди шу ҳолатни матога муҳрлаган. Шоиралар давра қуриб, ўзларининг шеърларидан навбатма-навбат завқ билан ўқимоқдалар. Албатта, бу каби мушоираларда асосан ишқ-муҳаббат, самимий севгини тараннум этувчи ғазаллар янграр эди. Шубҳасиз, ғазал ўқишни Нодира ва Увайсийлар бошлаб беришарди. Нодира ишқ-муҳаббат инсон ҳаётининг ажралмас бир бўлаги эканлигини таъкидлайди:

Муҳаббатсиз киши одам эмасдур,
Гар одамсен муҳаббат ихтиёр эт!
Кириб, эй Нодира, олам элиға
Муҳаббат шевасини ошкор эт!

Увайсий эса кўнгли қайғудан изтироб чекиб, замона кулфатида бефаҳмлар маломатидан ғамга тўлса-да, ёр жафо қилиб, уни хижолат этса ҳам, доимо ёрга содиқлигини билдириб, мушоирани давом эттиради:

Увайсий, юз жафо кўрсанг ҳақиқат ёридин доим,
Ўгурма юзни андин, солма кўзни ўзга дилдора.

Кўргазмадан юқорида номлари санаб ўтилган санъат асарларидан ташқари, рассомлардан Темур Жалолиддиновнинг «Анор» (1972), Раҳим Аҳмедовнинг «Табиат гўзаллиги» (1980), шунингдек, уста Маҳмуд Усмоновнинг ганч ўймакорлигида девор саҳнига ишлаган халқ амалий санъати (1967) намуналари ўрин олганки, бу санъат асарлари мухлисларни ўша давр ҳақида чуқурроқ маълумот олишларига имкон яратади. Шунингдек, кўргазмада турли бадиий безаклар, китобқўйғич, қаламдонлар, миллий либослар ҳамда драматург Туроб Тўланинг «Нодирабегим» («Фиғон») номли пьесасига ёғочдан тайёрланган саҳна кўриниши (1968) ҳам намойишга қўйилган. Бу сингари кўргазмалар шоира ҳаёти ва ижодини ўрганишда қўшимча материаллар сифатида хизмат қилмоқда.

Албатта, кўргазмада қўлёзма ва китобларга кенг ўрин ажратилган. Ойнаванд китоб токчаларида шоира адабий мероси жамланган. Шоира ҳаёти ҳамда ижоди ҳақида ўқувчига бой маълумот берувчи турли йилларга оид кўплаб асарларни кўриш мумкин. Улар орасида «Нодира. Девон» (1963), «Нодира» (1958), «Нодира» 2 жилдлик, танланган асарлар (1968, 1971) бор. Бу китобларга шоиранинг Нодира, Комила, Макнуна таҳаллусларида ёзган энг сара шеърлари жамланган. Нодира девонига ёзган дебочасида: «Висол қасрида шодком ва мусоҳабат маснадида айшу нашот бирла мутамаккин эрдим ва ул султоннинг (Амир Умархон назарда тутилмоқда) давлати дийдориға масрур ва лиқосиға мағрур эрдим... Бир неча кунлар висол саририда ва мусоҳабат маснадида шодком ва фирузбахт комрон ва хуррамдил, нашот ва инбисот қилур эдик. Баногаҳ қазоу қадар тақозосидин ҳуш қулоғимга «иржин ило раббика» нидоси етти: «Итиҳод пайвандидин мувосалат риштаси узулди. Айшу тараб қонунининг пардаси бузулди. Базми ишрат суруди мотам навҳасига бадал бўлди. Ва висол созини ҳаловатлиғ нағмаси фироқ шеваниға қўшилди...» деб ёзган эди. Бу мисралардан маълум бўладики, юқоридагилар сабаб, шоира ижодида аёл қалби нидолари баланд пардаларда тараннум этилади:

Ёрнинг васли эмас озорсиз,
Гулшан ичра гул топилмас хорсиз.

Ҳар кишининг ҳар муносиб ёри бор,
Мен ўшал оворадурман ёрсиз.

Ул париваш васлидин бўлдим жудо,
Роҳати дил қолмади дилдорсиз.

Ёр учун ағёр дардин тортамен,
Кўрмадим бир ёрни ағёрсиз.

Тан бузулди эмди роҳат қолмади,
Соя пайдо бўлмағай деворсиз.

Оразин кўр, бўлма зулфидин малъул,
Бу жаҳонда ганж йўқдур морсиз.

Берма нисбат қаддиға, эй боғбон,
Сарвдур бу боғ аро рафторсиз.

Ор қилмас танаъи ағёрдин,
Ошиқи содиқни дерлар орсиз

Нодира аҳволидин огоҳ бўлинг,
Эй, мусоҳибларки қолмиш ёрсиз.

Кўргазмадаги шоиранинг умр йўлдоши Амир Саид Муҳаммад Умархон (1787—1822) ва ўғли Муҳаммад Алихонларнинг ҳаёти ва ижодига тегишли турли материаллар ҳам ҳозирги томошабинларни бефарқ қолдирмайди. Шу ерда Амир Умархон — Амирий «Девон»ининг 1898 ва 1909 йилларга тегишли нусхалари сақланмоқда.

Шу ўринда таъкидлаш жоизки, Нодира билан Амирийнинг ижодкор сифатидаги салоҳиятлари диққатга сазовордир. Улар шеърият хусусида мусоҳабалар ва мушоиралар қилиб туришар эди. Амирий савол тариқасида бир матал айтса, Нодира кейинги иккинчи мисрани жавоб тарзида қоғозга туширар ва бу билан ўзининг шеърий иқтидорини намойиш этар эди.

АМИРИЙ: — Нега арбоби ҳират аҳли жунундин ори бор!

НОДИРА: — Ким бўлар ур ён, аларнинг жуббау дастори бор.

Улар ўртасида шеърий айтишувлар жуда кўп бўлган. Шундай дамларда ҳатто шоира ўз завжини, улуғпарвар бўлишга чақириб насиҳатомуз мисралар айтган:

Бўйлаким, мумтоз эрурсан, барча султонлар аро,
Шод қилғил бандаларнинг кўнглини эҳсон этиб.

Ёки: Фуқаро ҳолиға гар боқмаса ҳар шоҳ анга,
Ҳашамату салтанату рифъату шон барча абас.
Шоҳ улдурки, раийятга тараҳҳум қилса,
Йўқ эрса, қоидаи амну амон барча абас.

Улар жуда бахтиёр ҳаёт кечиришади. Лекин бу бахтиёр дамлар узоққа чўзилмайди. Амир Умархон жуда эрта 35 ёшида ҳаётдан кўз юмади. 30 ёшида бева қолган шоира елкасига оғир тоғдай салтанат ташвиши ва ҳижрон аламлари юк бўлиб тушади. Ўша дамлардан кейин қоғозга тушган шоира ғазаллари, муҳаммас, мусаддас, мусамман ва фироқномаларида вафо ва садоқат аёл қалби хазинасидаги дуру жавоҳирлар каби бир умр васф этилади:

Бўлса, то умри ҳаётим боқий,
Мени илкимдуру домони вафо.

Кўргазмага қўйилган фотосуратлар шоиранинг кейинги ҳаёти тўғрисида томошабинларга бой маълумотлар бериши билан аҳамиятлидир. Бу ерда Нодира пьесасидан олинган кўплаб ҳужжатли суратлар ҳам мавжуд. Маълумки, Бухоро амири Насрулло Нодиранинг икки ўғли Муҳаммад Алихон билан Султон Маҳмудхонни сўйдиради. Сўнгра, Муҳаммад Алихоннинг ёш қолган ўғли — тахт ворисн Муҳаммадаминхонни ҳам ўлдиришга буюради. Амир Насруллонинг бундай ёвуз ваҳшийликларини кўрган Нодира фарёд кўтариб амирга чексиз нафратлар ўқийди. Таҳқирланган қонхўр амир шоирани ҳам қатл эттиради. Орадан кўп ўтмай, амир Насрулло аскарларини Қўқондан ҳайдаб чиқарган Шералихон хонлик тахтига ўзи ўтиради. У Нодира жасадини шаҳарнинг катта қабристонида жойлашган «Даҳмаи Модарихон»га кўчиртириб, қайта дафн эттиради.

1965 йил 25 май куни Нодира жасади ва ҳоки янги жойга кўчирилади. Мармардан мақбара қилиниб, ёдгорлик тоши ўрнатилади. Бу ишларга Чархий домла бош бўладлар. Мақбара Қўқон шаҳар, Гулистон кўчаси 2-ҳовли ҳудудидаги «Катта қабристон»нинг кун ботиш томонига жойлашган. Нодира мақбарасига қўйилган мармартошга шоиранинг қуйидаги мисралари ўйиб ёзилган:

ХУШО ОҚИККИ АЙЛАВ ЯХШИЛИК БУНЁДИНИ МАҲКАМ,
ЎТАР БУ КАЙРА ФОНИЙКАН ЎЗИНИ НЕК НОМ АЙЛАБ.

Ҳа, бир умр халққа марҳамат кўрсатиб, эзгуликни куйлаган шоира ўзидан яхши ном қолдириб, эндиликда халқимизнинг қалб тўридан жой олган мўътабар сиймодир.

Баҳодир ВАЛИЕВ.

Ҳар қандай шароитда ҳам ўзига қараб, тартибга солиб, орасталаниб олиш аёлларимизга хос азалий одатлардан. Хотин-қизлар табиатан нафосат ва нафислик ошуфтаси бўладилар. Улар ўзлари билмаган ҳолда: онангни отангга пардозлаб кўрсат, деган маънодор нақлга амал қилаверадилар. Аёлларимизнинг ҳуснларига ҳусн қўшиб кўрку-тароватларини янада оширишга хизмат қилаётган «Лола» атторлик фабрикаси эса 50 ёшга тўлди. Бу ерда ҳозир анвойи гуллар бўйини эслатувчи атирлар, упа-эликлар, қош-қовоқ, лаб-киприк бўёқлари, яноқларга қизил олма янглиғ тус берувчи воситалар тайёрланмоқда. «Лола» атторлик фабрикасининг маҳсулотлари тобора харидоргир бўлиб бормоқда.

СУРАТДА: қадоқловчи Дилфуза Мирзаева тайёр маҳсулотларни кўздан кечирмоқда.

Сураткаш: Р. ШАРИПОВ.

● *Муштарийлар мулоҳазаси*

ХОРИЖ ТАЖРИБАСИДАН ЎРНАК ОЛСАК

Республика халқ хўжалигининг барча соҳаларида хўжалик ислоҳотлари ўтказиш ва шу тариқа иқтисодиётни ўнглаш давом этмоқда. Ислоҳотнинг туб моҳияти режалаштиришни, товар-пул муносабатлари билан бевосита боғлиқ бўлган хўжалик механизмини тубдан қайта қуриб, истеъмолчилар талаб ва таклифини мувозанатга келтирувчи маҳсулот бозорини яратишга қаратилган.

Иқтисодиётни бошқаришни тубдан қайта қуриш автомобиль транспорти ва автомобилсозлик тармоқларини бошқариш соҳаларига ҳам бевосита тааллуқлидир. Чунки, транспортсиз, жумладан автомобилларсиз халқ хўжалигининг етакчи тармоқларида жиддий ўзгариш ясаш қийин. Шу боис, иқтисодий мустақиллик сари интилаётган республикамиз ўзида автомобилсозлик саноатини барпо этишга ҳам биринчи навбатда эътибор қаратиши лозим.

Қувончлиси, бу йўлдаги дастлабки қадамлар дадил ташланяпти. Масалан, шахсан Президентимиз И. Каримов ташаббуси билан Андижон вилоятининг Асака шаҳрида енгил ва мўъжаз юк автомобиллари ишлаб чиқарувчи Ўзбекистон Жанубий Корея қўшма корхонаси шу йилдан иш бошлайдиган бўлди. Бу республикамизда автомобилсозлик саноатига асос солинаётганидан бир далолат.

Бизда шу кунга қадар шахсий автомобиллар сони 1 миллиондан зиёд. Бу кўрсаткични шаҳар ва қишлоқ аҳолисига бўладиган бўлсак, қишлоқда яшайдиган ҳар 32 одамга 1 та, шаҳардаги ҳар 8 кишидан бирига автомашина тўғри келади. Бу транспорт воситаларининг тўхтовсиз юриб туришини таъминлаш ҳам қатор қийинчиликлар билан боғлиқ. Дейлик, бензин тақчил. Эҳтиёт қисмлар ҳам етишмайди. Топилганда ҳам ҳозирги шароитда уларнинг нархи жуда қиммат. Аксига олиб техника хизмати кўрсатиш корхоналари ҳам кўп эмас.

Бу соҳада тараққиётга эришмоқчи бўлсак, энг аввало, автомобилсозликда тенги йўқ Япония, АҚШ, Олмония, Швеция сингари ривожланган мамлакатлар тажрибасини ўрганиб, улардан андоза олганимиз мақбул. Ву мамлакатлардаги йирик автомобиль фирмалари билан бевосита алоқа ўрнатиш ҳам фойдали. Чунки бу фирмаларда ишлаб чиқарилаётган автомобиллар ҳар қандай шароитга мос бўлиб, ёнилғини кам сарфлайди, мўъжаз юк автомобиллари эса 200—400 килограммгача юк кўтаради. Энг муҳими, ҳар қандай йўлдан қийналмасдан юра олади. Шу боис бизда ҳам «Джиц» маркали автомашиналар ишлаб чиқарилиши йўлга қўйилса, айни муддао бўларди.

Бу йўналишдаги яна бир муҳим масалага эътиборни қаратмоқ лозим. Маълумки, автомобиль транспортини ҳаракатга келишини таъминлайдиган ёнилғи-нефтни қайта ишлаш йўли билан ундан олинадиган бензин ёки соляркадан иборат. Республикамизда нефть бойлигини ҳисобга олган ҳолда ўзимиздаги нефтни қайта ишлаш заводларини такомиллаштириш маъқулроқ. Чунки кейинги пайтда собиқ Иттифоқда асосий нефть базаси ҳисобланган Россия минтақаси корхоналари бу маҳсулот нархини бир неча юз баравар ошириб юборишди.

Ҳисоблаб кўрилса ,бир тонна нефтдан 300—400 литр бензин ёки 800 литр дизель ёнилғиси ажратиб олиш мумкин экан. Шунингдек, дизель двигателида ишлайдиган автомобилларнинг ёнилғи сарфи карбюраторли двигателда бензин билан ишлайдиган автомашиналарга нисбатан икки баробар кам. Демак, юк автомобиллари ва автобуслар дизель ёнилғисига ўтказилса, анча иқтисодий самара кўриш мумкин. Бинобарин, шундай қилинса, биринчи навбатда Россия нефтини қиммат нархда сотиб олишга ҳожат қолмайди. Иккинчидан, нефть маҳсулотлари ҳаражатлари камайиб, ёнилғини тежашга эришилади. Сўнгра ўз эҳтиёжимиздан ортган нефтни жаҳон бозорида сотиш имкониятига ҳам эга бўламиз.

Энг муҳими, Ўзбекистонда деҳқонбоп автомобилларнинг ишлаб чиқарилиши юртимизда автомобиль транспортига бўлган эҳтиёжнинг қондирилишини таъминлайди. Шунингдек, қишлоқ хўжалиги ва саноат маҳсулотларининг ўз вақтида истеъмолчиларга етказиб берилиши, эндигина юзага келаётган деҳқон (фермер) хўжаликларини ижарачиларни, якка тартибда меҳнат қилувчиларни ва мулкчиликнинг бошқа шакллар билан банд бўлган кишиларни енгил ва мўжаз юк машиналари билан таъминлаш учун кенг имкониятлар яратилади.

Н. УЗОҚОВ,
Қарши Давлат университети иқтисодиёт назарияси кафедрасининг мудири, иқтисод фанлари доктори.

А. ХАЛИЛОВ,
Ғузор районидаги «Навбаҳор» хўжаликлараро чорвачилик корхонаси директори.

ҚЎЛЁЗМАЛАР ТИЛГА КИРГАНДА

● Фарғона водийсининг турли шаҳар ва қишлоқларидаги олим ва фозил кишилар қўлида минглаб қадимий қўлёзмалар сақланиши маълум.

Қўқондаги вилоят адабиёт музейи ходимлари кўп йиллар давомида ана шундай нодир қўлёзмаларни қидириб топиб тўплаганлар. Ҳозирда музей ҳазинасида 14 мингдан ортиқ қўлёзма ва тошбосма асарлар жамланган. Улар орасида маданиятимиз тарихи учун жуда катта аҳамиятга молик асарлар бор. Масалан, музей хазинасида Алишер Навоий илтимоси билан устоз Абдураҳмон Жомий томонидан яратилган «Нафаҳотул-унс», яъни «Дўстлар туҳфалари» номли асарнинг милодий 1505 йилда кўчирилган нусхаси, XVI аср бошларида кўчирилган «Хафт Авранг» асари, Жалолиддин Румий, Анварий, Фузулийларнинг 300-400 йил муқаддам моҳир ҳаттотлар томонидан бениҳоя гўзал ёзилган китоблари мавжуд. Маълумки XVII-XIX асрларда водийнинг барча илм-адабиёт аҳллари Қўқонда тўпланган. Натижада у ерда ўзбек адабиёти тарихида муҳим ўрин тутган Қўқон адабий муҳити рўёбга келган эди. Музейда ана шу давр назмгўй ва носирларининг минглаб ноёб қўлёзмалари ҳам сақланади. Қўқон музейи ўз қўлёзмалар ҳазинасининг бойлиги жиҳатидан Ўзбекистонда учинчи ўринда туради. Ана шу ноёб бойликлардан ўринли фойдаланиш, қўлёзмаларни ўрганиш, тартибга солиш ва оммалаштириш мақсадида яқинда музей қошида Х. Сулаймонов номидаги Тошкент қўлёзмалар илмий-текшириш институтининг Қўқон бўлими ташкил этилди. Бўлим ходимлари ҳозирданоқ жиддий илмий ижодий ишларга киришиб кетдилар. Мингга яқин қўлёзмага таҳлил варақалар тузилди.

А. ИБОДИНОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.

Тўлибой ҚОБУЛОВ,

Қорақалпоғистон халқ шоири

ЎЗБЕКИСТОНСАН

Интизом ўрганган Амир Темурдан,
Қалби тўлиб-тошган улкан ғурурдан,
Ҳар қадамда илҳом олиб, куч олиб,
Буюк Навоийдан ҳамда Бобурдан,
Юксалган маконсан — Ўзбекистонсан,
Тарихи тилларга тушган достонсан.

Тупроғинг — зар, халқинг — заргар буруидан,
Учар қуш ҳам кенг бағрингга бўрилган.
Ота юрти Туркистоннинг тўрига,
Алпомишнинг оқ чодири қурилган.

Гулдан нур ёғилган, Ўзбекистонсан.
Покдомон, виждонли Ўзбекистонсан.

Кун чиқишда сен — зиёратхонасан,
Инсон учун эътиқод — дурдонасан.
Мустақиллик байроғининг остида,
Бундан-да зўр диёр бўлиб қоласан.
Дунёда ягона, Ўзбекистонсан,
Бошимда парвона, Ўзбекистонсан.

Сени сарсон қилган «Пахта ишлари» —
Марказнинг йўллаган «қора кучлари»...
Кимгадир гўр қазган Гдлян, Иванов,
Охир азобини тортар ўзлари.
Сен сўнмас шамчироқ, Ўзбекистонсан,
Азиз умри узоқ, Ўзбекистонсан.

Шод бўлиб руҳлари Шароф аканинг,
Кезар кенг бепоён ота маконин.
Бутун ер, коинот тан олиб ҳали,
Қутлуғлагай унинг она Ватанин.
Сен, ҳамиша озод, Ўзбекистонсан,
Бугун доимо шод, Ўзбекистонсан.

«Ўзбеклар иши»га «иш бўп» ямалиб,
Не раҳбарлар етди хор бўп, қамалиб,
Ўз оғаси — ўзбек билан турмада
Қон йиғлади қорақалпоқ — Камолов...
Ўтганга — саловат, Ўзбекистонсан,
Оламга тароват, Ўзбекистонсан.

Сен энди озод юрт мустақил бўлдинг,
Мудом улуғ бўлдинг, серзафар бўлдинг.
Ҳамид Олимжоннинг қайноқ шеърию,
Абдулла Қаҳҳорнинг қиссаси бўлдинг.
Чунки, насли тоза Ўзбекистонсан,
Жаҳонга андоза Ўзбекистонсан.

Қорақалпоқчадан Қурбон ШОНИЁЗОВ таржимаси.

● *Янги китоблар*

МУШТАРАК ТУЙҒУЛАР

Зулфия Мўминова ҳайрати кўксига сиғмаган ижодкор. Ўша ҳайрат сингдирилган шеъру шуур уни ўзбекнинг дилбар шоираси қилиб етказди. Шоиранинг Ғафур Ғулом нашриёт-матбаа бирлашмаси томонидан чоп этилган «Ёнаётган аёл» китоби янги йилда мухлислар учун ажойиб тортиқ бўлади. Тўпламга киритилган шеърларда Зулфия Мўминова инсон ва заминнинг ибтидо ва интиҳоси муштарак ҳисобланган ҳис туйғуларни ёниқ қалб билан ифода этади.

Бу дунёнинг ишларин
Гоҳ гулда кўр, гоҳ чўлда

дейди у шеърларидан бирида. Китобга шунингдек, «Сиз шеърга сиғмайсиз», деб аталган бадиҳа ҳам киритилган. Унда шоиранинг биринчи муаллими Абдулла Шерназаров ҳақидаги хотиралари қаламга олинган.

Зулфия Мўминова ҳақида кўп гапириш мумкин, аммо кўп эшитгандан кўра... Яхшиси, унинг шеърларидан баҳра олайлик.

А Ё Л

Аёл ширин бир май бўлар, гулоб бўлар,
Мард кўпайса, ҳалол лафзли лаб кўпайса.
Аёл оёқ ости бўлар,хароб бўлар,
Мардлар эмас, майда-майда гап кўпайса.

Кўрпаларнинг қатидаги баҳор бўлар,
Жийдалари уйқу бермас боғ кўпайса.
Қучоғида эритгувчи қор, қор бўлар,
Қайси юртда мағрур-мағрур тоғ кўпайса.

Аёл севги юртларида худо бўлар,
Муҳаббатга сиғинувчи дил кўпайса,
Аёл оёқ ости бўлур, адо бўлур,
Этагига тош отувчи қўл кўпайса.

Аёл йўқни бор айлагич комрон бўлур,
Эркак деган жаранглаган ханжар бўлса,
Аёл оёқ ости бўлур, адо бўлур,
Тоҳир дея дил очгани аждар бўлса.

Аёл осон сотилгувчи сир бўлади,
Номард тўла юрт кўпайса, ер кўпайса.
Охир ўзи белибоғлиқ эр бўлади,
Юртда белмас, тили боғлиқ эр кўпайса.

Ҳажв бурчаги

НАҚАНИНГ ТАРЖИМОНИ

СОВЕТ империяси даврида ҳам Нақаевга ўхшаш серсалом, «таланти мутлақ» кишиларнинг косаси қордек оқарганди. У узоқ йиллар шаҳар партия қўмитасида илдиз отди. Нақаев ўрис тилини сув қилиб ичиб юборгани учун ҳам порлоқ келажагини осон тасаввур қила оларди. Бу келажакка унинг оиласи, бола-чақалари ҳам дахлдор эканлигини ўйлаганда оталик бурчини муддатидан анча олдин уддалаб қўйганидан хурсанд бўлиб, лаб-лунжи бир томонга қийшайиб кетарди. Унинг бахтига болалари ҳам ота изидан бориб ўрисча мактабларда ўқишар ва уйда «биринчи тилга» халақит бермаслиги учун она тилида гаплашиш ман қилинган эди.

Нақаев ўзи ишлаётган ташкилот ва унга қарашли бўлимларда ҳам ўзга тилда чакаги бақувват ёшлар келажагига алоҳида эътибор билан қарарди. Фалокат оёқ остида деганларидек, замона уч юз олтмиш даражага ўзгариб кетди. Тил тўғрисидаги қонун амал қила бошлади-ю Нақаевнинг товонига қурт тушди. Яхшиям ўзига ўхшаш ошна-оғайни орттирган экан. Улар ёрдамида мен партқўм бўлиб ишлаётган маиший хизмат кўрсатиш корхонасига раҳбар бўлиб тайинланди. Иш кунининг дастлабки ҳафтасидаёқ ўз дастурини баён қилди:

— Жалобчиларни менга рўпара қилмайла, нервим слабий, бу мелоч билан, хоҳ, оти нимайди — причёскаси ёжикка ўхшаган бор-ку, ҳалиги Нақа шуғуллансин. Интизомий-порядок контролини Иннақаевга топширсак. Янги йил ёлкасига Аннақани ответственний қилиш керак. Менда всё...

Табиат инсон боласини ҳамма нарсага кўникувчан этиб яратган экан. Мен ҳам бошлиқнинг тил хазинасидаги беш-олтита ибора мазмунини тезда ўзлаштириб олиб, унинг эътиборини қозондим. Энди у ким билан муомалада бўлмасин, мени ёнига чорлайдиган бўлиб қолди. Кеча райқўмдан ёш вакил келган экан. Дарров хонасида пайдо бўлдим.

— Нақа тайёрми? — деб сўради у.

— Байрам табригими? Ҳа, тайёр.

— Поздравительний беш листдан кам бўлмасин, текстни нақа билан разбор қилила.

— Байрамов биланми?

— Да, точно. Между прочим разборга Иннақани ҳам подключать этиш керак.

— Сайрамовними?

— Тўчна, Та-ак, кейин иннақаларга поздравительний юбориш керак.

— Вазирлик ва бошқа юқори ташкилотларгами?

— Тўчна. Та-ак, Нақалар масаласида Аннақалар билан гаплашдингизми?

— Ҳа. Ишчиларни моддий рағбатлантириш масаласида маҳаллий қўмита раиси билан гаплашдим. Хазинасида сичқонлар ўйнаб юрган эмиш. Бир қути гугуртга ҳам ҳоли келмас экан.

— Ничево, кейинги йилда расчёт қилиб юборамиз. Энг главнийси, поздравительний текстини зўр қилиш керак. Сизларда иннақа мақол бору...

— Буғдой нонинг бўлмаса, буғдой сўзинг бўлсин, деган мақолми?

— Тўчна. Кўрдизми, Эшмат Қодирович, қандай зўр переводчигим бор. Ҳамма кадрим шунақа. Рабочийларим ҳам принципиальний раҳбар келганидан жонлари кириб қолди. Да, айтмоқчи, Сиз бўшсиз, фақат менга ҳалиги... Аннақани чақириб юборсангиз.

— Пайғамовними?

— Тўчна...

РАЙҚЎМ ВАКИЛИ Эшмат Қодирович холи қолишгандан фойдаланиб секин сўради:

— Кечирасиз, ўртоқ Нақаев, фамилиянгиз сал нақароқми?

— Тўчна, сезибсиз. Бу — ўз радной тилини билмайдиган чаласавод Иннақаларнинг ошибкаси. Аслида имя-отчествамиз — Нақа Нақаевич!..

Суҳбатни оққа кўчирувчи... Ҳалиги, Нақа-чи..

— Абдунаби МАННОПОВми?

— Тўчна ўзи!

Темур тузуклари

تیمور تزوکلاری

Бисмиллаҳир-роҳманир-роҳим.

БИРИНЧИ МАҚОЛА

Туғлуқ-Темурхон олдига боришдан аввал Қуръондан варақ очсам, «Сурайи Юсуф алайҳи-с-салом»[1] чиқди ва Қуръони мажид ҳукмига амал қилдим.

ТУҒЛУҚ-ТЕМУРХОН БИЛАН УЧРАШГАНИМДАН СЎНГ КЎНГЛИМГА КЕЛГАН БИРИНЧИ КЕНГАШ

Туғлуқ-Темурхон, [саркардалари] Бекчик, Ҳожибек эркинит,[2] Улуғ Туқтемур керайит[3] ва Жетеннинг бошқа амирларидан уч фавж[4] тузиб,уларни Мовароуннахр мамлакатини талон-торож қилиш учун юборганлиги, ўша уч фавж қўшин Ҳузор[5] деган жойга келиб тушганлиги хабари менинг қулоғимга етди. Шунда Туғлуқ-Темурхонни бориб кўришдан илгари бу очкўз амирларни мол-дунё билан алдаб, Мовароуннаҳр вилоятини қатлу ғоратдан қутқариб қолишга қарор қилдим. Тилга олинган амирларни кўрганимда уларни ҳайбатим босди шекилли, кўп ҳурмат кўрсатиб, мени ортиқча сийладилар. Уларнинг кўзларига ўхшаш кўнгиллари ҳам тор бўлганлигидан, совға-саврун[6] йўсинида уларга берилган ҳар турлик тансиқ моллар кўзларига кўп кўринди ва Мовароуннаҳрни босиб олиш ва талон-торож қилиш ниятидан қайтдилар. [Шундан сўнг] тўғри бориб Туғлуқ-Темурхон билан кўришдим[7]. Хон келишимни яхшиликка йўйиб, [салтанат ишларида] мендан кенгаш сўради. Кўрсатган кенгашларимни тўғри деб топиб, ҳаммасини қабул қилди.

[1] Қуръон, 12-сура, Совет тадқиқотчилари Амир Темурнинг саводли ёки саводсиз бўлганлиги хусусида иккиланадилар. Амир Темурга нисбатан адоват сақлаган тарихчи Ибн Арабшоҳ (XIV—XV) «Ажойиб ул мақдур» асарида, машҳур араб донишманди Ибн Халдуннинг Амир Темур билан суҳбат қуриб, уни буюк ақлзаковат эгаси деб эътироф этганлигини ёзади. Шу даврнинг бошқа тарихчилари: Ҳофизи Абру «Зубдат ут таворих...» ва Абдураззоқ Самарқандий «Матлаи саъдайн...» асарларида Амир Темурнинг фалсафа, табобат ва нужум (астрономия) фанларидан яхши хабардор бўлганлиги ҳақида маълумот берадилар. Алишер Навоий ҳам «Мажолис-ун нафоис» асарида шундай ёзади: «Темур Кўрагоний... —агарчи назм айтмоққа илтифот қилмайдурлар, аммо назм ва насрни андоқ хуб маҳал ва мавқеъда ўқубдурларким, анингдек бир байт ўқуғони минг яхши байт айтқонча бор». Умуман, Алишер Навоийнинг ушбу асарида шахслар ҳақида келтирган маълумотлари ўзининг аниқлиги билан ажралиб туради. Кейинги асрларда ёзилган «Темурнома» асарида ҳам Амир Темурнинг саводли бўлганлилигини тасдиқловчи қатор мисоллар мавжуд.

Матнда Амир Темурнинг Қуръондан фол очиши мисоли ҳам унинг саводли бўлганлигига далил бўла олади. Британия қомусида (1946) ҳам Амир Темурнинг Қуръонни яхши ўқиганлиги ҳақида қайд бор.

[2] [3] Эркинит, корайит — турк-мўғул қабилаларидан.

[4] Фавж — ҳарбий бўлинма.

[5] Ғузор бўлса керак.

[6] Соврун — подшоҳ ва хонлар, умуман олий мартабали зотлар билан учрашганда уларга тортиқ қилинадиган матолар.

[7] Шарафуддин Али Яздий «Зафарнома» асарида ёзишича, бу учрашув 761/1360 йилда юз берган.

5.

Шу аснода Туғлуқ-Темурхонга хабар келтирдиларким, [юқорида айтилган] уч фавж амирлари, ерлик халқдан нақд пул ва соврунлар олиб, улар билан келишмишлар. Хон шу ондаёқ мол-мулк ва нақд пулларни қайтариб олиш учун одам тайин қилди ва амирларни бундан буён Мовароуннаҳрга боришларини манъ этди. Мансабларидан бўшатди. Ўринларига Ҳожи Маҳмудшоҳ Ясовурийни[1] тайин қилди.

Бу ҳақда амирлар хабар топгач, душманлик байроғини кўтариб юртларига қайтиб кетдилар.

Йўлда хоннинг девонбегиси ва бош маслаҳатчиси бўлмиш Ўғлонхўжани учратдилар. Уни ҳам ўзларига оғдириб олиб, Жете томон юзландилар.

Айнан шу вақтда Туғлуқ-Темурхоннинг Дашти Қипчоқ[2]даги амирлари ҳам исён туғини кўтаргани ҳақида хабар олинди. Бундан хон ташвишга тушди. У мендан маслаҳат сўради ва Жете тарафга йўл олди. Мовароуннаҳрни эса менга қолдирди ва бу хусусда ёрлиғу аҳднома ёзиб берди. Амир Қорочор нўён[3]нинг Мовароунаҳрдаги туманини ҳам менга топширди. Мен бутун Мовароуннаҳр вилоятиға, то Жайҳун дарёсининг соҳилларигача ерларга ҳукмрон бўлдим. Давлат ва салтанатимнинг бошланишида энг аввал қилган кенгашим шул эди. Мен тажрибамдан шуни билдимки, юз минг отлиқ аскар қила олмаган ишни бир тўғри тадбир билан амалга ошириш мумкин экан.

6.

● «Мустақиллик—менинг ифтихорим» фототанловига

Оқувшлар парвозга шай... С. МАҲКАМОВ олган лавҳа.

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ»НИ ҚАЕРДА, НЕЧА НУСХАДА ЎҚИШАДИ?

● 1992 ЙИЛ 1 ДЕКАБРГА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

Вилоятлар	1993 йил	1992 йил	Ўтган йилга нисбатан процент ҳисобида
Қашқадарё	**15414**	20895	73,7
Сирдарё	**13700**	17700	77,4
Фарғона	**13177**	46491	28,0
Тошкент	**11966**	33674	35,6
Наманган	**10954**	29524	37,1
Бухоро	**10105**	14606	69,1
Андижон	**10043**	41970	23,8
Хоразм	9029	26361	34,2
Жиззах	9000	15165	59,2
Самарқанд	8953	30148	30,0
Сурхондарё	6993	18185	38,5
Қорақалпоғистон	6107	16560	37,0
Тошкент шаҳри	4054	10660	37,7
Навоий	2726	—	—
Республика бўйича:	131231	380000	34,5

Районлар	1993 йил
1 Тошкент	**3112**
2. Оқолтин	**2926**
3. Шаҳрисабз	**2360**
4. Сирдарё	**2058**
5. Боёвут	**2034**
6. Мирзачўл	**2000**
7. Яккабоғ	**1834**
8. Дўстлик	**1790**
9. Ургут	**1733**
10. Қамаши	**1547**
11. Қува	**1508**
12. Норин	**1499**
13. Шаҳрихон	**1449**
14. Қарши	**1424**
15. Ғиждувон	**1364**
16. Амударё	**1338**
17. Гурлан	**1293**
18. Қўшкўпир	**1280**
19. Вобкент	**1257**
20. Балиқчи	**1251**
21. Сайхунобод	**1242**
22. Ўзбекистон	**1236**
23. Элликқалъа	**1232**
24. Нишон	**1186**
25. Касби	**1180**
26. Тўрткўл	**1155**
27. Чироқчи	**1124**
28. Наманган шаҳри	**1118**
29. Шовот	**1113**
30. Чортоқ	**1107**
31. Шароф Рашидов	**1105**
32. Бағдод	**1085**
33. Косон	**1085**
34. Гулистон	**1080**
35. Қўқон шаҳри	**1078**
36. Хонқа	**1075**
37. Жондор	**1061**
38. Наманган	**1049**
39. Риштон	**1028**
40. Олот	**1025**
41. Челак	**1012**
42. Қоракўл	**1009**
43. Шофиркон	**1000**
44. Ўрта Чирчиқ	994
45. Бешариқ	988
46 Олтиариқ	987
47. Задарё	919
48. Чуст	907
49. Андижон шаҳри	906
50 Тўрақўрғон	902
51. Ховос	902
52. Янгиер	902
53. Марҳамат	891
54. Бўка	886
55. Пешку	867
56. Ғазалкент	866
57. Иштихон	830
58. Музработ	828
59. Қизириқ	827
60. Бўз	825
61. Ромитан	823
62. Янгиқўрғон	817
63. Бахмал	807
64. Мирзаобод	801
65. Жалолқудуқ	793
66. Денов	775
67. Асака	772
68. Боғот	770
69. Учқўрғон	769
70. Шўрчи	767
71. Бувайда	761
72. Қарши	752
73. Ғузор	735
74. Урганч шаҳри	729
75. Самарқанд шаҳри	724
76. Жарқўрғон	722
77. Меҳнатобод	719
78. Поп	702
79. У. Юсупов	700
80. Қибрай	699
81. Косонсой	687
82. Олтинкўл	687
83. Беруний	661
84. Хива	650
85. Бухоро шаҳри	649
86. Пахтаобод	631
87. Булоқбоши	630
88. Бухоро	630
89. Китоб	627
90. Пахтачи	627
91. Зафаробод	613
92. Учкўприк	612
93. Пойариқ	591
94. Бекобод	582
95. Ангор	574
96. Паркент	573
97. Фориш	572
98. Ғаллаорол	554
99. Қизилтепа	541
100. Андижон	542
101. Фурқат	540
102. Қўрғонтепа	531
103. Оққўрғон	528
104. Хўжаобод	525
105. Янгиариқ	518
106. Янгийўл	518
107. Фарғона шаҳри	516
108. Зангиота	500
109. Жиззах	498
110. Пахтакор	481
111. Жомбой	481
112. Зомин	478
113. Уйчи	478
114. Избоскан	475
115. Зарбдор	475
116. Фарғона	470
117. Янгибозор	470
118. Урганч	461
119. Қуйи Чирчиқ	455
120. Гулистон шаҳри	452
121. Чиноз	448
122. Термиз шаҳри	437
123. Деҳқонобод	430
124. Когон	420
125. Музробод	416
126. Хўжайли	412
127. Хазорасп	410
128. Каттақўрғон	405
129. Навоий	401
130. Марғилон шаҳри	385
131. Конимех	385
132. Охунбобоев	374
133. Нарпай	373
134. Оқдарё	373
135. Хатирчи	370
136. Булунғур	364
137. Юқори Чирчиқ	356
138. Пискент	349
139. Навбаҳор	348
140. Пастдарғом	345
141. Қорасув	331
142. Тошлоқ	326
143. Қўнғирот	326
144. Данғара	320
145. Термиз	316
146. Тойлоқ	310
147. Жиззах шаҳри	300
148. Нурота	281
149. Гўзалкент	276
150. Қувасой шаҳри	275
151. Муборак	270
152. Қўшработ	267
153. Каттақўрғон шаҳри	265
154. Қумқўрғон	263
155. Олтинсой	262
156. Дружба шаҳри	260
157. Ангрен шаҳри	246
158. Сариосиё	238
159. Навоий	237
160. Узун	235
161. Чирчиқ	215
162. Ленинобод	214
163. Тахиатош	206
164. Оҳангарон	203
165. Ёзёвон	196
166. Арнасой	191
167. Янгийўл шаҳри	186
168. Комсомолобод	173
169. Шуманай	163
170. Баҳористон	160
171. Самарқанд	151
172. Бандихон	144
173. Бекобод шаҳри	144
174. Бойсун	170
175. Нукус шаҳри	135
176. Хонобод	125
177. Сўх	123
178. Зарафшон	117
179. Нуробод	107
180. Олмалиқ	97
181. Қораўзак	65
182. Ширин шаҳри	57
183. Чимбой	54
184. Бўзатов	45
185. Нукус	44
186. Кегайли	38
187. Томди	24
188. Учқудуқ	21
189. Тахтакўпир	10
190. Мўйноқ	9
191. Янгиобод	9.

БИЗНИНГ ШАРҲ: Газета ва муштарий учрашуви. Кундалик ҳаётимизга сингиб кетган оддий воқеа. Лекин у шунчаки учрашувлардан эмас: муштарий газетасини энтикиб кутади, газета эса унинг ҳузурига ошиқиб боради. Шу боисдан уни бир лаҳзалик байрамга қиёслаш мумкин.

Жорий йилда «Ўзбекистон овози» газетаси мухлислари 256 марта ана шу ёқимли учрашув нашидасидан баҳраманд бўладилар. Юқоридаги рўйхатдан кўриниб турибдики, газетамизнинг собит мухлислари мамлакатимизнинг барча нуқталарида бор. Албатта, беш қўл баравар бўлмагани каби, обуначилар сони ҳам бир жойда кўпроқ, бошқа жойда озроқ... Табиийки, бу ҳол чиқишларимизнинг жуғрофиясига ўз таъсирини кўрсатади. Бошқача айтганда, обуначи кўп районларга газетанинг эътибори ҳам кўпроқ бўлиши табиийдир. Бу вилоят ва районларга ижодий сафарлар уюштириш, қизиқарли учрашувлар ва ҳатто «Ўзбекистон овози» газетаси кунлари ўтказишни мўлжаллаяпмиз.

Газетага обуна бўлолмаган мухлисларга ҳам айтадиган илиқ гапларимиз бор. Сезгандирсиз: газетамизнинг шу йил биринчи сонидан бошлаб сўнгги саҳифада «Бирорта ҳам хат редакция эътиборидан четда қолмайди», деган ёзув пайдо бўлди. Бу шунчаки гап эмас. Редакция ходимлари бу шиорга қатъий амал қиладилар. Газетанинг тиражи эндиликда ҳар куни эҳтиёжга кўра ўзгариб туради. Тиражни белгилаш маъсулиятини редакция ўз зиммасига олди. Чакана савдога чиқарилаётганларини ҳам қўшиб ҳисоблаганда айни пайтда «Ўзбекистон овози» газетаси 150764 нусхада чоп этилаётир.

Иқтисодий қийинчиликлар турмушнинг ҳамма жабҳасини, жумладан газета билан муштарийни ҳам синовдан ўтказди. Шу нарса аниқ бўлдики, «Ўзбекистон овози»нинг мухлислари севимли нашрнинг қадр-қимматини иқтисодий буҳронлар ва қимматчилик ташвишларидан устун қўйдилар. Бу эса таҳририятимиз ходимларини илҳомлантиради, ижодий муваффақиятларга чорлайди, янада яхшироқ ишлашга даъват этади.

● *Долзарб мавзуда*

СОХТА «ТИЖОРАТЧИ—ЭЛПАРВАРЛАР»

Савдогарлик айб эмас. Аммо...

Жиззах вилоятида айрим шахслар тижорат — бу қандай қилиб бўлмасин пул топиш, деб ўйлашади, шекилли. Амалдаги ҳақиқий тижорат олди-сотди қилиб бошлаган пулпарастлар фаолияти соясида қолиб кетди.

Бир танишим мақтаниб қолди: айтишича, қўшни районда кўпгина турдаги буюмлар у яшайдиган жойга нисбатан анча арзон экан. Дарров иш бошлабди ва ҳозирда каттагина «тижоратчи»га айланибди. Гапидан битта коньякдан 200 сўм фойда қолар экан. Хуллас, шу тариқа «хусусий дўкон» яна биттага ортган. Қойил-ей!

Бир пайтлар кооперативлар ҳақида қарор чиққанида нақд ярмимиз кооперативчига айланишимизга бир баҳя қолган эди. Ҳеч бўлмаганда уйимизда кооператив ошхона очишга «эҳтиёж» сезиб қолдик. Очиғи, бу усул халқимиз онгида ижобий ўзгариш ясамади. Ахир ҳақиқий кооперативчи ҳозирда ҳам анқонинг уруғи-ку?!

Тижорат ҳақида ҳам бундан орттириб бир нарса дейиш қийин. Давлат тасаррувидаги дўкон сотувчиларига иш қолмади ҳисоб. Чунки, вилоят давлат дўконларига «етиб келмаётган» моллар-ни «тижоратчилар» олиб келишяпти. Тижорат дўконларида истаган нарсани топса бўлади. Польша ёҳуд Хитойда ишлаб чиқарилган истеъмол молларидан тортиб кунаро реклама қилинаётган «Сникерс» шоколодларигача. Ва шулар қатори «Зарафшон» тамғали «Русская водка» ароғи, «Халқобод» коньяги, Жиззах пайпоқ фабрикасида чиққан маҳсулотгача бор. Соддароқ одам хурсанд бўлиб кетиши турган гап: «Мана, бизнинг маҳсулотлар ҳам четга чиқарила бошланибди». Чунки, унинг билишича, тижоратчи ўзимизда етишмаётган, ишлаб чиқарилмайдиган молларни чет элдан топиб келади, бозорда тўкинчилик учун ҳисса қўшади. Чет эллардан халқ истеъмол молларини олиб келишга оқ фотиҳа берилгани чет туман ёки вилоятга тегишли эмаслиги аён-ку. Бундай «тижоратчи»дан на жамиятга фойда, на давлатгаю халққа наф. Ниҳоят, бу каби ғирромликларнинг пайини қирқиш учун ҳам фармойиш чиқди. Савобли иш. Баракалла.

Жиззах вилояти ҳокимлиги Ўзбекистон Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил 15 декабрдаги кўрсатмасига асосан, республика саноат корхоналарида ишлаб чиқарилаётган озиқ-овқат, ноозиқ-овқат ва халқ истеъмол молларини тижорат, хусусий дўконларда, кичик ва қўшма корхоналар савдо тармоқларида сотиш қатъий ман этилиши ҳақида фармойиш чиқарди, фармойиш вилоятда оддий кишиларнинг катта қувончига сабаб бўлди. Лекин... Фармойишу қарорлар ижроси бугун улуғ. Чунки, эндиликда «Яхши отга бир қамчи» замони ўтди. Ҳозирда назоратга олинмаган қарорлар фақат қоғозда қолиб кетади. Жиззах деҳқон бозорини айланиб фармойишнинг ижросини кўрмадик. Янги йил арафасида бозорга ўз молини ёйган буюмларидан тижорат ёхуд давлат магазининики эканини англаб бўлмайдиган дўконларни кўриб умидимиз пучга чиқди. Чунки аҳвол ўзгармаган эди. Фақат ички ишлар бўлимидан бир милиция ходими бозорни айланар экан, савдо қилаётган сохта тижоратчилар уни кўриб ароғу сигаретларни пештахта остига бекитаётганларини кузатдик. Наҳотки, фармойишда жавобгарлик зиммаларига юклатилган шахслар ўз тармоқларида тартиб ўрната олмайдилар? «Жиззахсавдо» концерни, матлубот жамиятлари уюшмаси, ички ишлар бошқармаси, солиқ назорати бошқармасидаги мутасаддилар қачон ишга киришадилар?

Бундай вазият одамларда норозичилик туйғуларини уйғотади. Шундай ҳам осон бўлмаган замонда сохта «тижоратчи» элпарварлар»нинг фойда ортидан қувиб қимматчилик устига қимматчиликни ташкиллаштираётгани маҳаллий раҳбарлар назоратининг сустлигию лоқайдлиги оқибати, холос.

Ҳусан ЭРМАТОВ,
«Ўзбекистон овози» мухбири.
Жиззах

(«Ўзбекистон овози»нинг навбатдаги сони 8 январда чиқади).

Ботирали ҲАСАНОВ

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган юрист, республика аҳамиятига молик шахсий пенсионер Ботирали Ҳасанов ҳаётдан кўз юмди. У 1916 йилда туғилиб, бутун онгли ҳаётини ҳуқуқ-тартибот соҳасига бағишлади. Меҳнат фаолиятини 1940 йилда Қашқадарё вилоятининг Косон районида прокуратура органларида бошлади. Сўнгра Ромитан, Пайариқ районларида прокурорлик қилди. 1947 — 1948 йилларда Самарқанд вилоятида прокурор ўринбосари вазифасида ишлади. Сўнгра 1950 йилгача Хоразм ва Фарғона вилоятлари прокурори вазифасида меҳнат қилди. Кейинчалик Фарғона вилоятида адлия органларида, 1964 йилдан эса Сирдарё вилояти адвокатлар коллегияси ҳайъати раиси бўлиб ишлади. Ботирали Ҳасанов 1987 йилгача, пенсияга чиққунча турли миқёсдаги адлия органларида ўз билим ва тажрибасини тўла сарфлаб келди. Қарилик пенсиясига чиққандан кейин то умрининг охиригача бой ҳаётий тажрибаси ва маҳоратини шогирдларига сингдирди, халқимиз ўртасида ҳуқуқий билимларнинг кенг тарқалиши ишига ҳисса қўшди.

Ҳалол ва камтарин, заҳматкаш ҳамда фидойи бу инсоннинг меҳнатлари муносиб қадрланди. У «Ҳурмат белгиси» ордени, икки марта Ўзбекистон Олий Кенгаши Раёсатининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланганди.

Ботирали Ҳасановнинг ёрқин хотираси ҳамкасблари, ёру биродарлари, уни яқиндан билган дўстлари қалбида мангу сақланади.

БИР ГРУППА ЎРТОҚЛАРИ.

ЎТГАНЛАРНИНГ ОХИРАТИ ОБОД БЎЛСИН!

Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш муҳандислари институти жамоаси, назарий электротехника таҳсилгоҳи доценти У. И. Қозоқбоевга волидаи мукаррамалари

Мубор ая ҚОЗОҚБОЕВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Ўзбекистон сув хўжалиги қурилиши давлат концерни «Ўзсувқурилиш»га қарашли Жумҳурият автомобиль нақлиёти ишлаб чиқариш бирлашмаси «Узводстройтранс» жамоаси, концерн бошқарувининг раиси Ғ. Б. Ҳасановга отаси

Ботирали ҲАСАНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

МУАССИСЛАР: ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ ВА «ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ

МАНЗИЛИМИЗ: 700083 ТОШКЕНТ, ГСП, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32-УЙ.

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ»

Бош муҳаррир Ш. О. УБАЙДУЛЛАЕВ.

● РЕДАКЦИЯЛАР Иқтисодий ҳаёт — 33-47-80, 32-53-14. Ижтимоий ҳаёт — 32-21-43; 32-53-16. Вилоят мухбирлари билан ишлаш — 33-12-16- 31-11-49. Хатлар бўлими — 33-20-36; 32-54-35. Котибият — 33-72-83, 32-53-06. Ахборот — тижорат хизмати — 32-54-14. Қабулхона — 32-55-15.

● ЎЗ МУХБИРЛАРИМИЗ: Андижонда—4-48-85, Бухорода—3-96-12, Гулистонда — 2-26-22, Жиззахда — 3-31-86, Қаршида — 3-25-79, Наманганда — 6-54-11, Нукусда — 2-42-62, Самарқандда — 35-22-90, Урганчда — 6-72-60, Фарғонада 6-97-89, Термизда — 2-23-01, Тошкентда: шаҳар бўйича 33-76-04. Вилоят бўйича 32-26-70.

Навбатчи муҳаррир: С. СИРОЖИДДИНОВ.

● Бирорта ҳам хат редакция эътиборидан четда қолмайди.

● Эълонлар кечиктирмай чоп этишга кафолат берилади.

● Қўлёзмалар ҳажми чегараланмайди.

● Газетанинг босилиш сифати ҳақида эътирозни қуйидаги телефонга маълум қилишингиз мумкин: 33-34-48.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаа концернининг босмахонаси. Газета офсет усулида А—2 форматда босилади. ● Тиражи — 150764 нусха. ● Босишга топшириш вақти — 21.00 Топширилди—20.45. Г—07 № 4. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12.